CĂRȚILE – FERESTRE CĂTRE LUME

ȘCOALA GIMNAZIALĂ "VASILE ALECSANDRI"
BAIA MARE

ISSN 3061-6557
ISSN-L 3061-6557

NR.3, ANUL 2026

Lucrări științifice și abordări metodice prezentate în cadrul

Simpozionului Județean

„Abordări integrate pentru dezvoltarea literației”

Volum colectiv

CUPRINS

1. Astalâș Ramona - Practici inovatoare și interdisciplinare în dezvoltarea literației în limba franceză 5
2. Bejan-Krizsanoszki Izabella – „Ai carte, ai parte!” 7
3. Blavenstein Mariana – Dezvoltarea literației prin poezie 9
4. Centeri Florentina – Literația la școlarul mic 11
5. Codroiu Diana – Literatia științifică – de la text la experiment 13
6. Cordea Corina – Literația pas cu pas – Metode pe placul tuturor 14
7. Costin Codruța - Méthodes interactives pour développer la compétence de lecture en classe de FLE 19
8. Cuciureanu Mihaela – La compréhension en lecture. Bref aperçu théorique en contexte scolaire 22
9. Dârlea Anamaria – Alfabetizarea în mișcare 25
10. Dumitran Mihaela –„Cuvintele prind viață” – Activitate de dezvoltare a competențelor de literație la clasa a V-a 27
11. Fănică Daniel - Studiul textului literar la gimnaziu, din perspectiva dezvoltării competenței de literație 29
12. Goge Florina Adriana - Literația digitală și integrarea tehnologiei în procesul educativ 33
13. Halas Codruța - Metode interactive și resurse educaționale pentru dezvoltarea literației la clasa a V-a 41
14. Ionce Andreea - Cum devine istoria vie prin interdisciplinaritate 45
15. Iosif Adina - Dezvoltarea literației lingvistice și digitale prin Concursul școlar județean „Te provoc în lumea cuvintelor!” 47
16. Magăvicenu Claudia – Alfabetizarea digitală și integrarea tehnologiei în procesul educativ 49
17. Mone Rodica - Literația funcțională în cotex L2. Cum transformăm elevul de liceu într-un utilizator independent al limbii franceze 54
18. Muraru Camelia – Limbă, sport și literație. O abordare interdisciplinară la orele de limba franceză 56

19. Mureșan Anamaria – Rolul literației în formarea elevului contemporan 58
20. Popa Camelia – Literația – Practici eficiente în reușita școlară 61
21. Stănescu Manuela – Metode de îmbunătățire a fluenței lecturii 64
22. Suciu Florica – Evoluția literației la copilul din clasa pregătitoare 67
23. Tămâian Ramona - Abordare integrată a literației timpurii prin metoda lecturii dialogice 71
24. Tănase Anamaria Mihaela - Abordări integrate pentru dezvoltarea literației prin studiul istoriei artelor la gimnaziu 74
25. Varga Carmen – Textul multimodal și rolul său în dezvoltarea competențelor de literație 78

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Fiecare proiect educațional se naște dintr-o idee, prinde contur prin pasiune și dăruire și își găsește adevărata valoare în oamenii pe care reușește să îi aducă împreună. Proiectul „***Cărțile – ferestre către lume***”, ajuns la cea de-a treia ediție, reprezintă mai mult decât o inițiativă dedicată promovării lecturii. Este expresia convingerii că educația autentică începe cu dorința de a descoperi, de a înțelege și de a construi sensuri, iar cartea rămâne una dintre cele mai valoroase căi de acces către cunoaștere.

Cel de-al treilea număr al revistei *„**Cărțile – ferestre către lume**”* marchează o nouă etapă în evoluția acestui demers educațional, reunind lucrările științifice ale cadrelor didactice participante la simpozionul „***Abordări integrate pentru dezvoltarea literației***”, parte integrantă a proiectului. Continuând preocupările edițiilor anterioare, această ediție aduce în prim-plan importanța dezvoltării competențelor de literație prin abordări interdisciplinare, adaptate nevoilor elevilor și provocărilor educației contemporane.

Într-o societate în care informația este tot mai accesibilă, dar nu întotdeauna ușor de înțeles și interpretat, literația devine o competență fundamentală pentru formarea individului. Dincolo de capacitatea de a citi și de a scrie, aceasta presupune înțelegerea mesajelor, formularea unor opinii argumentate, evaluarea critică a informațiilor și utilizarea cunoștințelor în contexte autentice de viață. Dezvoltarea literației nu mai poate fi considerată responsabilitatea exclusivă a profesorilor de limbă și literatură, ci constituie o preocupare comună a tuturor celor implicați în educație.

Diversitatea lucrărilor reunite în paginile revistei evidențiază tocmai acest caracter transversal al literației. Contribuțiile din domeniile limbă și comunicare, istorie, biologie, tehnologia informației și a comunicațiilor (TIC), învățământ preșcolar și primar oferă perspective complementare asupra modului în care competențele de înțelegere, interpretare și comunicare pot fi dezvoltate în diferite contexte educaționale. De la primele experiențe de explorare a limbajului, specifice copilăriei timpurii, până la analiza textelor, interpretarea surselor istorice, a celor de știință și utilizarea responsabilă a informației digitale, toate aceste abordări converg către un obiectiv comun: formarea unor copii și tineri capabili să gândească independent, să stabilească legături între cunoștințe și să înțeleagă lumea în care trăiesc.

Considerăm că una dintre provocările esențiale ale școlii actuale este depășirea granițelor dintre discipline și construirea unor experiențe de învățare relevante și autentice. Literația poate deveni liantul dintre diferitele domenii ale cunoașterii, transformând informația în înțelegere și

învățarea într-un proces activ, reflexiv și creativ. În acest demers, profesorul rămâne un reper fundamental, un facilitator al descoperirii, al dialogului și al dezvoltării gândirii critice.

Dincolo de valoarea științifică și metodică a contribuțiilor, simpozionul reprezintă un prilej de întâlnire, reflecție și schimb de bune practici între cadre didactice preocupate de îmbunătățirea actului educațional. Fiecare lucrare aduce o experiență, o perspectivă sau o soluție pedagogică, demonstrând că progresul în educație se construiește prin colaborare și prin dorința de a învăța unii de la ceilalți.

În calitate de inițiator și coordonator al proiectului „***Cărțile – ferestre către lume***", privim această a treia ediție cu bucurie, recunoștință și încredere. Bucurie, pentru că o idee în care am crezut continuă să crească și să aducă împreună oameni dedicați educației; recunoștință față de toți cei care au contribuit la realizarea acestui demers; încredere în puterea colaborării și a inițiativelor educaționale de a genera schimbări semnificative.

Adresăm sincere mulțumiri tuturor cadrelor didactice participante la simpozion pentru lucrările transmise, pentru generozitatea cu care și-au împărtășit experiențele și pentru preocuparea constantă față de dezvoltarea competențelor fundamentale ale elevilor. Îmi doresc ca acest număr al revistei să constituie nu doar o mărturie a activității noastre profesionale, ci și o sursă de inspirație pentru noi proiecte, parteneriate și experiențe de învățare.

La cea de-a treia ediție, rămânem fideli convingerii că a dezvolta literația înseamnă nu doar a-i învăța pe copii să citească, ci și a-i ajuta să înțeleagă lumea și să își găsească propria voce în ea.

Inițiator și coordonator al proiectului:
Prof. Muraru Camelia

Inițiator și colaborator al proiectului:
Prof. Iosif Adina

PRACTICI INOVATOARE ȘI INTERDISCIPLINARE ÎN DEZVOLTAREA LITERAȚIEI ÎN LIMBA FRANCEZĂ

Prof. ASTALÂȘ RAMONA DANIELA
Limba franceză
Colegiul Național „Mihai Eminescu” Baia Mare

În contextul educațional actual, dezvoltarea literației reprezintă un obiectiv esențial al procesului de învățare. Literația nu mai este înțeleasă doar ca abilitatea de a citi și de a descifra un mesaj scris, ci presupune un ansamblu complex de competențe care includ înțelegerea, analiza, interpretarea și producerea de sens în diferite situații de comunicare. În cazul studierii limbii franceze, formarea acestor competențe contribuie atât la dezvoltarea capacității de comunicare, cât și la integrarea elevilor într-un spațiu cultural și educațional mai larg.

În acest sens, strategiile didactice inovatoare ocupă un loc important în activitatea profesorului de limba franceză. Metodele active și participative îi oferă elevului posibilitatea de a depăși statutul de simplu receptor al informației și de a deveni participant activ la propria formare. Învățarea bazată pe proiecte constituie un astfel de exemplu. Prin realizarea unor proiecte individuale sau de grup, elevii utilizează limba franceză într-un scop concret, își dezvoltă capacitatea de documentare, comunicare și colaborare și învață să valorifice informațiile dobândite în contexte autentice.

O altă abordare relevantă este „*approche par tâches*”, bazată pe realizarea unor sarcini concrete de comunicare. Aceasta favorizează utilizarea funcțională a limbii franceze și apropie procesul didactic de situațiile reale în care elevii ar putea avea nevoie să comunice. Accentul nu mai cade exclusiv pe memorarea unor structuri lingvistice, ci pe folosirea lor pentru rezolvarea unor sarcini, transmiterea unor mesaje și exprimarea propriilor idei. Prezentarea subliniază faptul că învățarea bazată pe proiecte și abordarea prin sarcini facilitează tocmai această utilizare funcțională a limbii în contexte autentice.

Un rol deosebit îl au și resursele digitale și materialele autentice din spațiul francofon. Accesul la texte, materiale audio-video și alte surse digitale în limba franceză le oferă elevilor posibilitatea de a intra în contact cu limba utilizată în contexte reale. În același timp, folosirea acestor resurse contribuie la dezvoltarea literației digitale, competență indispensabilă societății contemporane. Astfel, elevii nu doar receptează informația, ci învață să o selecteze, să o interpreteze și să o folosească în mod adecvat.

La acestea se adaugă metode precum dictarea creativă, jocurile didactice și „la narration pédagogique”. Prin intermediul lor, procesul de învățare devine mai atractiv și mai apropiat de interesele elevilor. Dictarea creativă poate transforma un exercițiu tradițional într-o activitate de exprimare și reflecție, jocul didactic stimulează participarea și colaborarea, iar narațiunea pedagogică poate facilita înțelegerea și exprimarea într-o manieră accesibilă și expresivă. Toate aceste metode au rolul de a crește implicarea elevilor și de a favoriza dezvoltarea creativității și a competențelor de comunicare.

Dimensiunea interdisciplinară completează aceste practici inovatoare. Corelarea limbii franceze cu alte discipline permite transferul cunoștințelor și creează situații de învățare relevante. Un proiect realizat în limba franceză poate integra, de exemplu, elemente de cultură, istorie, geografie, artă sau competențe digitale. În acest fel, elevul înțelege că limba străină nu este un domeniu izolat, ci un instrument prin care poate explora și exprima realități aparținând mai multor arii ale cunoașterii.

Într-un asemenea cadru educațional se modifică și rolurile tradiționale ale profesorului și elevului. Profesorul devine facilitator al învățării, organizând situații educaționale relevante, oferind sprijin și orientare, în timp ce elevul devine actor activ în construirea propriei cunoașteri. Această schimbare favorizează autonomia, responsabilitatea și capacitatea de adaptare a elevilor.

În concluzie, utilizarea practicilor inovatoare și interdisciplinare în predarea limbii franceze contribuie la dezvoltarea unei literații funcționale și durabile. Prin metode active, proiecte, sarcini autentice, resurse digitale, jocuri și activități interdisciplinare, elevii dobândesc nu doar competențe lingvistice, ci și capacitatea de a comunica, interpreta, colabora și utiliza informația în contexte diverse. Astfel, educația în limba franceză îi pregătește atât pentru performanța școlară, cât și pentru integrarea activă într-un mediu cultural și profesional global, în care comunicarea și adaptabilitatea sunt competențe esențiale.

Bibliografie :

Crețu, Valentin, *Gramatica în context. Modalitate de dezvoltare a competențelor de comunicare. Didactica limbii franceze*, Editura Universitară, București, 2025.
Ciolan, Lucian, *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Polirom, Iași, 2008.

„AI CARTE, AI PARTE!”

Prof.dr. BEJAN-KRIZSANOSZKI IZABELLA
Limba și literatura română
Școala Gimnazială Nr. 18 Baia Mare

Literaţia, definită drept capacitatea unei persoane de a interacţiona cu un text scris, în sensul înţelegerii, evaluării, utilizării informaţiilor şi reflectării asupra acestora, este axul central al procesului educațional, reprezentând baza pentru dezvoltarea unor competențe-cheie care contribuie, printr-un proces sinergic, la construirea unei personalități active, informate și critice. Dincolo de procesul fundamental al alfabetizării, literația presupune, din punctul nostru de vedere, un demers continuu, cu caracter integrat și aplicativ.

Indiferent de disciplina predată, profesorul poate (și trebuie) să proiecteze lecția astfel încât aceasta să includă o secvență dedicată literației. E evidentă interdependența dintre limba și literatura română și literație, însă aceasta din urmă nu trebuie să devină un scop în sine, ci o modalitate de a atinge competențele generale și cele specifice stipulate de programa școlară. Experiența de la catedră permite inserarea în scenariul didactic a unor metode care, aplicate cu discernământ și creativitate, contribuie la îmbunătățirea competenței de literație: problematizarea, proiectul, dezbaterea, învățarea colaborativă, chestionarul, detectivul textului, clubul de carte, quizzul literar, cercul de lectură, predicția, harta conceptuală, diagrama Venn, jurnalul de lectură, reconstituirea textului, rebusul etc.

În cele ce urmează, vom prezenta trei modalități, credem, inedite, gândite cu scopul de a consolida competența de literație, a căror eficiență a fost dovedită, în timp, de rezultatele elevilor și care au fost primite cu entuziasm atât de educabili, cât și de părinții acestora.

a) Șase cuvinte în căutarea esenței

Este o metodă pe cât de ludică, pe atât de provocatoare, care presupune rezumarea, în șase cuvinte, a conținutului unei opere literare studiate, fără a se menționa titlul, autorul sau numele personajelor. Se pretează la clasele mai mari (mai ales clasa a opta) și implică abilitatea de a reflecta la textul citit pentru a putea reda ideea centrală într-o manieră minimalistă, puternic concentrată, dar, în același timp, extrem de sugestivă și ușor recognoscibilă.

b) Miercuri citim împreună

Este o activitate la limita dintre lecție, ședătoare și cerc de lectură, un demers compozit pe cât de simplu, pe atât de îndrăgit. Se poate organiza la toate clasele ciclului gimnazial (dar mai ales la clasele a cincea-a șasea), iar ziua poate fi aleasă în funcție de orarul elevilor, astfel încât să permită participarea unor invitați din diverse medii: elevi din clasele mai mici/mai mari; părinți care agreează ideea și sunt dispuși să se implice astfel în viața școlii; personal didactic/didactic auxiliar/nedidactic iubitor de lectură; reprezentanți ai comunității locale poftiți în calitate de parteneri etc. Este o ocazie de a citi unii altora, de a înțelege și de a evalua critic cele lecturate, de a problematiza, de a dezbate, de a socializa, de a împărtăși o pasiune comună.

c) Vânătoarea de cuvinte

Este un „Treasure Hunt" sui-generis, un joc lingvistic captivant, gândit ca modalitate ludică de îmbogățire a vocabularului la clasele mai mari (clasa a șaptea). „Comorile" reprezintă vocabule ce aparțin, de regulă, masei vocabularului, printre ele regăsindu-se arhaisme, regionalisme, neologisme, termeni tehnici, termeni științifici, mai rar termeni argotici sau de jargon. Este o activitate de durată, care se desfășoară, de exemplu, pe parcursul a cel puțin unui modul, dar e de preferat să se ia în considerare un întreg an școlar. Regulile se stabilesc de la început, împreună cu elevii, iar scenariul poate să difere în funcție de specificul clasei. De pildă, se stabilește o zi fixă în care, în fiecare săptămână, în cadrul orei de limba și literatura română se alocă, să zicem, 10-15 minute, „vânătorii". În acest interval, fiecare elev (sau un număr dinainte instituit de elevi) poate să supună atenției un cuvânt, al cărui sens colegii vor încerca să-l precizeze (nu arareori, să-l ghicească!). Pentru a oferi șanse egale tuturor doritorilor, dar și pentru ca activitatea să nu devină cronofagă, dintre multitudinea „vânătorilor" se vor trage la sorți trei nume. Cei care doresc să expliciteze cuvântul prezentat vor scrie pe o hârtie semnificația acestuia, profesorul urmând a valida corectitudinea/incorectitudinea soluției. Propunătorul cuvântului trebuie, desigur, să justifice cunoașterea sensurilor sale. La nevoie, se pot consulta diverse dicționare. În funcție de regulile asupra cărora s-a căzut de acord, elevul care știe explicația corectă/sinonimul potrivit, primește 0,5 puncte, iar în cazul în care nimeni nu reușește să explice sensul, „vânătorul" se alege cu 1 punct. La finalul perioadei de joc decise, punctele acumulate se pot converti în premii a căror valoare depinde de ingeniozitatea profesorului, conducătorul și supervizorul jocului. La succesul activității contribuie, în mod clar, atât caracterul ludic-competitiv (în proporție mai mare), cât și interesul (inițial limitat, ulterior amplificat) pentru dimensiunea funcțională a limbajului. Factori precum elanul căutării unor cuvinte inedite, conștiința originalității vocabulei propuse, încordarea ce precedă prezentarea „rezolvărilor" de

către colegi și suspansul ce însoțește fiecare etapă a jocului, entuziasmul datorat răsplatei fac din această activitate o îndeletnicire așteptată cu mare nerăbdare, săptămână de săptămână. Dincolo de punctajele acumulate și de dinamizarea orei, câștigul elevilor – important, valoros și pe termen lung – are o dublă articulare: pe de o parte, accederea spre zonele pe nedrept umbrite, dar nu mai puțin prețioase ale lexicului; pe de altă parte, valorizarea tuturor elevilor, într-o manieră sprințară, creativă.

DEZVOLTAREA LITERAȚIEI PRIN POEZIE

Prof. înv. primar BLAVENSTEIN MARIANA
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri" Baia Mare

Literația reprezintă una dintre competențele fundamentale ale educației moderne. Ea nu se limitează la capacitatea de a citi și de a scrie, ci presupune și înțelegerea, interpretarea și utilizarea informațiilor scrise în contexte variate de viață. În procesul educațional, profesorii utilizează metode și materiale diverse pentru a stimula această competență, iar poezia ocupă un loc important datorită limbajului expresiv, ritmului și capacității sale de a transmite emoții și idei într-o formă artistică.

Poezia poate constitui un instrument valoros pentru dezvoltarea competențelor de citire, interpretare și exprimare. Prin intermediul versurilor, elevii descoperă frumusețea limbajului și învață să analizeze sensurile textelor literare. Contactul cu textul poetic îi ajută să devină cititori mai atenți, mai sensibili și mai creativi, capabili să reflecteze asupra mesajelor transmise de autori și să își formuleze propriile interpretări.

Unul dintre principalele roluri ale poeziei în dezvoltarea literației este stimularea capacității de interpretare. Limbajul artistic este completat de ritm, rimă și imagini poetice, elemente care atrag atenția elevilor și facilitează apropierea de text. Prin lectura poeziei, aceștia învață să identifice figuri de stil, precum metafora, comparația și personificarea. Înțelegerea acestor procedee artistice îi ajută să descopere sensuri care nu sunt exprimate în mod direct și contribuie, astfel, la dezvoltarea gândirii critice. Totodată, poezia stimulează imaginația și sensibilitatea estetică.

Un alt avantaj important este reprezentat de caracterul relativ scurt și ușor de memorat al multor texte poetice. Elevii pot exersa astfel lectura expresivă, își pot dezvolta memoria și își pot îmbunătăți dicția. Recitarea poeziilor contribuie, de asemenea, la creșterea încrederii în

exprimarea orală, oferindu-le elevilor posibilitatea de a utiliza vocea, intonația și ritmul într-un mod expresiv.

În activitatea didactică, poezia poate fi valorificată prin mai multe metode. Lectura expresivă îi ajută pe elevi să înțeleagă mai bine sensul versurilor prin utilizarea intonației și a ritmului potrivit. Analiza textului poetic presupune identificarea temei, a mesajului și a figurilor de stil, profesorul având rolul de a-i ghida pe elevi în procesul de înțelegere. Memorarea și recitarea poeziilor contribuie la dezvoltarea memoriei, a pronunției corecte și a încrederii în sine.

O metodă cu un pronunțat caracter creativ este scrierea propriilor poezii. Elevii sunt încurajați să utilizeze vocabularul dobândit și să își valorifice imaginația pentru a crea texte personale. În același timp, discuțiile și interpretările realizate pe marginea poeziilor îi ajută să își exprime opiniile și să își argumenteze ideile. Prin asemenea activități, poezia nu mai este doar un text literar supus analizei, ci devine un adevărat instrument activ de învățare.

Poezia contribuie în mod semnificativ și la dezvoltarea limbajului. Lectura unor texte poetice îi pune pe elevi în contact cu termeni noi și cu expresii artistice, favorizând îmbogățirea vocabularului și dezvoltarea capacității de exprimare. În același timp, versurile stimulează creativitatea și imaginația, deoarece creează imagini și emoții care favorizează dezvoltarea gândirii simbolice. Elevii învață astfel să observe frumusețea limbajului și să aprecieze valoarea artistică a literaturii.

Nu în ultimul rând, utilizarea poeziei contribuie la dezvoltarea competențelor de comunicare. Activitățile de recitare, interpretare și discuție îi încurajează pe elevi să își exprime ideile și sentimentele într-o manieră clară și coerentă. În acest fel, sunt valorificate atât comunicarea orală, cât și exprimarea personală și capacitatea de argumentare.

În concluzie, poezia reprezintă un instrument educațional valoros pentru dezvoltarea literației. Prin limbajul său artistic, contribuie la stimularea imaginației, la îmbogățirea vocabularului și la dezvoltarea capacității de interpretare. Integrarea poeziei în activitățile didactice favorizează formarea unor cititori activi și creativi, care nu doar citesc și înțeleg texte, ci învață să aprecieze frumusețea limbajului și să își exprime propriile gânduri și emoții. Astfel, poezia poate contribui la formarea unei relații pozitive și durabile cu lectura și literatura.

Bibliografie :

Ilie, Emanuela, *Didactica limbii și literaturii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Polirom, Iași, 2020.

Hobjilă, Angelica, *Limbă și comunicare: perspective didactice. Aplicații pentru învățământul primar*, ediția a II-a, Polirom, Iași, 2024.

Casangiu, Larisa Ileana, *Aspecte esențiale de didactica limbii, comunicării și literaturii române, la nivel preșcolar și primar*, Pro Universitaria, București, 2025

LITERAȚIA LA ȘCOLARUL MIC

Prof. înv. primar CENTERI FLORENTINA
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Baia Mare

Literația reprezintă una dintre cele mai importante competențe dezvoltate în primii ani de școală. Ea nu se referă doar la capacitatea copilului de a citi și de a scrie, ci include și înțelegerea mesajelor, interpretarea informațiilor și utilizarea limbajului în mod eficient. În ciclul primar, literația constituie baza întregului proces de învățare, deoarece influențează direct modul în care elevul înțelege conținuturile predate la toate disciplinele.

La școlarul mic, dezvoltarea literației presupune mai multe achiziții esențiale: recunoașterea literelor și a cuvintelor, citirea corectă și cursivă, înțelegerea textelor și exprimarea ideilor atât în scris, cât și oral. Aceste competențe nu se formează imediat, ci printr-un proces continuu, care evoluează odată cu copilul și care necesită exercițiu constant, sprijin și activități adaptate nivelului său de dezvoltare.

Principalele componente ale literației sunt citirea, scrierea, vocabularul și înțelegerea textului. Citirea reprezintă una dintre primele etape importante, elevii învățând inițial să descifreze literele și să le combine în cuvinte și propoziții. Ulterior, obiectivul este atingerea fluenței și înțelegerea conținutului citit. Scrierea presupune atât formarea corectă a literelor, cât și capacitatea de a redacta propoziții și texte scurte, astfel încât copilul să își poată exprima gândurile într-o manieră organizată.

Vocabularul are, la rândul său, un rol important. Un vocabular bogat facilitează înțelegerea textelor și îi permite elevului să comunice mai eficient. Acesta se dezvoltă prin lectură, conversații și activități interactive. Înțelegerea textului presupune capacitatea de a identifica ideile principale, de a răspunde la întrebări și de a interpreta informațiile prezentate. Toate aceste componente se completează reciproc și contribuie la formarea unui cititor competent.

Importanța literației se reflectă atât în succesul școlar, cât și în dezvoltarea personală a copilului. Un elev care citește și înțelege bine învață mai ușor la toate disciplinele, își dezvoltă gândirea critică, comunică mai eficient și dobândește mai multă încredere în sine. În același timp, activitățile de lectură și exprimare contribuie la dezvoltarea imaginației și a creativității.

Dezvoltarea literației poate fi susținută prin activități desfășurate atât la școală, cât și în mediul familial. În școală sunt utile exercițiile de citire zilnică, dictările și compunerile,

activitățile de înțelegere a textului și jocurile didactice. Acestea oferă elevilor posibilitatea de a exersa constant și într-un mod variat. În familie, cititul împreună cu părinții, discutarea poveștilor, încurajarea scrisului și jocurile de cuvinte pot consolida competențele dobândite la clasă. Implicarea familiei are, prin urmare, un rol important în dezvoltarea și consolidarea literației.

Există și situații în care unii copii întâmpină dificultăți în procesul de formare a acestor abilități. Printre cele mai frecvente se numără citirea lentă, dificultățile de înțelegere a textului și greșelile frecvente în scriere. Aceste probleme pot fi diminuate prin exercițiu constant, sprijin din partea profesorilor și părinților și utilizarea unor metode de învățare adaptate nevoilor fiecărui copil.

Prezentarea propune și numeroase exemple practice. Citirea cu voce tare contribuie la dezvoltarea fluenței și a pronunției corecte, iar povestirea după imagini stimulează exprimarea orală și imaginația. Completarea propozițiilor ajută la îmbogățirea vocabularului și la dezvoltarea gândirii logice, în timp ce jurnalul zilnic oferă ocazii pentru exersarea scrierii și a exprimării personale. Jocurile de cuvinte au rolul de a îmbogăți lexicul, iar întrebările pe baza textului verifică și dezvoltă capacitatea de înțelegere. Dictările scurte, adaptate nivelului claselor primare, contribuie la formarea unei scrieri corecte.

În concluzie, literația la școlarul mic reprezintă fundamentul educației și unul dintre factorii esențiali ai reușitei școlare și ai integrării sociale. Formarea unui bun cititor și comunicator depinde de activități constante, variate și atractive, precum și de colaborarea dintre școală și familie. Prin sprijin adecvat și prin metode adaptate, fiecare copil își poate dezvolta competențele de citire, scriere, înțelegere și comunicare într-un mod eficient și durabil.

Bibliografie :

Hobjilă, Angelica, *Limbă și comunicare: perspective didactice. Aplicații pentru învățământul primar*, Polirom, Iași, 2024. Editura Polirom

Casangiu, Larisa Ileana, *Aspecte esențiale de didactica limbii, comunicării și literaturii române, la nivel preșcolar și primar*, Pro Universitaria, București, 2025. Sc Editura Universitară Srl

LITERAȚIA ȘTIINȚIFICĂ: DE LA TEXT LA EXPERIMENT

Prof. CODROIU DIANA
Biologie
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Baia Mare

În contextul educațional actual, literația nu mai poate fi redusă la simpla capacitate de a citi și de a înțelege un text. În domeniul științelor naturii, aceasta presupune capacitatea elevului de a transfera informația dintr-un format abstract, precum manualul, fișa de lucru sau diagrama, într-un format concret, reprezentat de experimentul de laborator sau de disecție. Din această perspectivă, literația științifică devine o competență funcțională, prin care informația teoretică este transformată în acțiune, observație și interpretare.

Una dintre principalele provocări ale profesorului de biologie este depășirea ideii că știința „se află în carte”. Manualele prezintă adesea realitatea biologică într-o formă idealizată, prin diagrame clare, culori distincte și structuri bine delimitate. Contactul cu un organ real produce însă o diferență evidentă: culorile sunt mai puțin intense, structurile pot fi acoperite de țesuturi, iar texturile sunt complexe. Elevul trebuie, astfel, să învețe să „citească” realitatea biologică folosind textul și informațiile teoretice ca repere de orientare. Fără această capacitate de interpretare, experimentul riscă să rămână doar o activitate practică atractivă, fără un scop didactic profund.

Un prim exemplu este disecția ochiului de mamifer. În etapa de pregătire, elevii lucrează cu termeni precum sclerotică, umoare vitroasă, cristalin și coroidă și sunt încurajați să construiască un glosar vizual. Ei trebuie să anticipeze, pe baza textului, anumite caracteristici ale structurilor anatomice. În momentul disecției, informația din manual capătă sens concret, deoarece elevii pot observa direct structurile descrise anterior. Identificarea nervului optic sau localizarea altor elemente presupune o lectură atentă a reperelor spațiale oferite de fișă. Extragerea cristalinului și folosirea lui pentru observarea efectului de lupă confirmă, în mod practic, înțelegerea noțiunii de lentilă biologică.

Un al doilea exemplu este disecția rinichiului, care pune accent pe relația dintre structura macroscopică și procesele microscopice. Elevii trebuie să distingă, pe baza fișei de lucru, zona corticală de zona medulară, iar apoi, prin secționare longitudinală, să identifice piramidele renale cu ajutorul lupelor. Activitatea capătă și o dimensiune interdisciplinară, prin corelarea biologiei cu chimia. Utilizarea unei substanțe colorate pentru observarea traseului prin structurile renale permite înțelegerea unor concepte precum difuzia și presiunea, comune mai multor discipline.

Un alt studiu de caz este cel referitor la bromelaină și capacitatea acesteia de a degrada proteinele. Noțiunea de enzimă poate părea abstractă elevilor atunci când este prezentată doar printr-o definiție teoretică. Experimentul propus transformă însă această informație într-o situație observabilă. Elevii lucrează cu probe de carne și cu ananas proaspăt sau conservat, formulează o ipoteză și urmăresc modificările de textură. Astfel, noțiuni precum „scindarea proteinelor" sau „hidroliza" capătă o semnificație concretă, iar elevii pot înțelege legătura dintre conceptele din manual și fenomenele reale.

Aceste exemple demonstrează că literația științifică presupune mai mult decât memorarea unor definiții. Elevul trebuie să fie capabil să interpreteze instrucțiuni, să formuleze ipoteze, să observe, să compare, să identifice structuri și să explice rezultatele obținute. Experimentul devine astfel un mijloc prin care limbajul științific este transformat în experiență directă, iar conceptele dobândesc sens prin aplicare.

În concluzie, trecerea de la text la experiment reprezintă o modalitate eficientă de dezvoltare a literației științifice. Prin activități practice, elevii învață să coreleze informația teoretică cu realitatea observabilă, să interpreteze date și să utilizeze corect limbajul științific. În acest fel, studiul biologiei și al chimiei devine mai accesibil, mai relevant și mai apropiat de modul autentic în care funcționează cunoașterea științifică.

Bibliografie :

Ministerul Educației, *Programa școlară pentru disciplina Biologie/Chimie, clasele V-VIII*.
Cucoș, C., *Pedagogie*, Editura Polirom (pentru secțiunea de strategii didactice).
Vygotsky, L., *Gândire și limbaj* (pentru fundamentarea teoretică a modului în care limbajul științific construiește gândirea).
Articole de specialitate despre „*Scientific Literacy*" (ex. PISA Framework for Science).

LITERAȚIA PAS CU PAS – METODE PE PLACUL TUTUROR

Prof. CORDEA CORINA MARIA
Limba și literatura română
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri" Baia Mare

Literația reprezintă o competență esențială în formarea elevilor, depășind simpla capacitate de a citi și scrie. Ea presupune înțelegerea, interpretarea și utilizarea informației în mod eficient. În contextul actual, metodele tradiționale nu mai sunt suficiente. De aceea, utilizarea metodelor interactive devine esențială în orele de limba și literatura română.

Dintre cele mai eficiente metode aș aminti:

- învățarea prin cooperare, care dezvoltă colaborarea și gândirea critică;
- metoda Știu-Vreau să știu-Am învățat, care activează cunoștințele anterioare;
- jocul de rol, ce stimulează empatia și exprimarea;
- dezbaterea, care dezvoltă argumentarea;
- harta conceptuală, utilă pentru organizarea ideilor.

Pe lângă metode, resursele educaționale moderne au un rol important:

- platforme digitale precum Kahoot sau Wordwall;
- texte multimodale;
- biblioteci online;
- fișe interactive și jurnalul de lectură.

Aplicarea acestor strategii conduce la creșterea motivației elevilor și la dezvoltarea competențelor de comunicare și gândire critică.

În concluzie, profesorul are rolul de facilitator, iar diversificarea metodelor didactice transformă ora de limba română într-un spațiu activ și atractiv.

Am lucrat la clasa a VII-a pe textul ,,Două loturi” de Ion Luca Caragiale, folosind aceste metode.

- DETECTIVII TEXTULUI

1. Personajul principal este:
2. Ce problemă are Lefter Popescu?
3. Ce obiect pierde personajul?
4. Cum reacționează când crede că a pierdut biletele?
5. Care este finalul textului?
6. Ce element comic ai identificat? (situație / caracter / limbaj)

- INTERVIU CU PERSONAJUL

Reporter: _____

Personaj: Lefter Popescu

1. Cum ai descrie situația în care te-ai aflat?
2. Ce ai simțit când ai crezut că ai pierdut biletele?
3. De ce ai reacționat atât de impulsiv?
4. Ce ai învățat din această întâmplare?
5. Ce ai face diferit dacă ai retrăi situația?

- JURNAL DUBLU

Cerință: Alege 3 momente comice și explică:

- de ce sunt amuzante
- ce transmit despre personaj

- CONTINUĂ POVESTEA

Imaginează-ți că Lefter Popescu câștigă totuși la loterie. Scrie un text de 8–10 rânduri:

- Cum i se schimbă viața?
- Ce face cu banii?
- Rămâne același om?

- HARTA PERSONAJULUI

- Trăsături morale: (ex: impulsiv, ghinionist, naiv)
- Fapte importante:
- Relația cu soția:
- Momentul cel mai tensionat:
- Părerea ta despre personaj:

- ȘTIU| VREAU SĂ ȘTIU| AM ÎNVĂȚAT

- Știu: despre autor / loterie
- Vreau să știu: ce se întâmplă cu biletele
- Am învățat: despre comportamentul personajului

- DEZBATERE

Tema: „Lefter Popescu este vinovat pentru situația sa?”

PRO: 1. ..... 2. .....

CONTRA: 1. ..... 2. .....

Concluzia mea :.....

- TIPURI DE COMIC

Identifică tipurile de comic din text:

- Comic de situație: .....
- Comic de caracter: .....
- Comic de limbaj: .....

Test de evaluare – „Două loturi” (Ion Luca Caragiale)

I. Întrebări de înțelegere (10 puncte)

1. Cine este personajul principal? (2p)

2. Ce pierde Lefter Popescu? (2p)

3. Care este reacția lui? (3p)

4. Care este finalul operei? (3p)

II. Analiză (10 puncte)

1. Precizează două trăsături ale personajului și argumentează (5p)

2. Identifică un tip de comic și oferă exemplu (5p)

III. Exprimare scrisă (10 puncte)

Redactează un text de 8–10 rânduri: „Ce ai fi făcut în locul lui Lefter Popescu?”

Oficiu: 10 puncte Total: 40 puncte

Fișă de evaluare

I. Alege varianta corectă (10p)

1. Lefter Popescu este:

a) profesor b) funcționar c) medic

2. Conflictul pornește de la:

a) o ceartă b) pierderea biletelor c) o datorie

II. Răspunsuri scurte (10p)

1. Ce simbolizează biletele de loterie?

2. Cum este relația cu soția?

III. Analiză (10p)

Explică de ce textul este comic.

IV. Creativitate (10p)

Scrie un final alternativ. Total: 40p + 10p oficiu

Proiect didactic (secvență de lecție)

Disciplina: Limba și literatura română

Clasa: a VII-a

Text: „Două loturi” – Ion Luca Caragiale

1. Competențe vizate

- înțelegerea textului narativ

- identificarea elementelor de comic

- exprimarea orală și scrisă

2. Obiective operaționale

Elevii vor fi capabili să:

- identifice personajele
- explice conflictul
- recunoască tipurile de comic
- formuleze opinii

3. Metode și strategii

- conversația
- învățarea prin cooperare
- jocul de rol
- dezbaterea
- harta conceptuală

4. Desfășurarea lecției

Moment organizatoric (2 min)

- pregătirea clasei

Captarea atenției (5 min)

- întrebare: „Ce ați face dacă ați câștiga la loterie?”

Anunțarea temei (2 min)

Dirijarea învățării (20 min)

- lectura fragmentului
- metoda „Detectivii textului”
- discuții ghidate

Fixarea cunoștințelor (10 min)

- identificarea tipurilor de comic
- harta personajului

Activitate interactivă (10 min)

- joc de rol: Lefter Popescu

Evaluare (10 min)

- fișă de evaluare

Tema pentru acasă

- continuarea poveștii

5. Resurse

- textul literar

- fișe de lucru
- tablă / digital

6. Evaluare
- orală
- scrisă
- observarea participării

7. Concluzii : Metodele interactive cresc implicarea elevilor și facilitează înțelegerea textului.

Bibliografie :

Ilie, Emanuela, *Didactica limbii și literaturii române*, Editura Polirom, Iași, 2020.

MÉTHODES INTERACTIVES POUR DÉVELOPPER LA COMPÉTENCE DE LECTURE EN CLASSE DE FLE

Prof. COSTIN CODRUȚA
Limba franceză
Colegiul Economic „Nicolae Titulescu” Baia Mare

Pourquoi encourager nos élèves à lire? Parce que la lecture stimule l'activité intellectuelle et permet de découvrir le monde, visiter des lieux lointains, connaître des cultures et des traditions différentes. Nous souhaitons préciser dès le début que le travail sur la lecture en classe de FLE se poursuit durant l'ensemble de la scolarité et vise à transformer les apprenants en lecteurs autonomes et stratégiques. C'est la raison pour laquelle tous les supports écrits (littérature, presse, bande dessinée, etc.) peuvent s'avérer utiles à condition qu'ils éveillent l'intérêt des élèves pour la lecture.

En ce qui suit, afin de développer la compétence de lecture en classe de FLE, nous proposons une démarche en trois temps (avant, pendant et après la lecture), qui exploite le chef-d'œuvre « Le petit prince » d'Antoine de Saint-Exupéry. Le public cible est constitué d'adolescents ayant un niveau de langue française A2-B1.

Étape 1 : Activités de pré-lecture

Avant de dévoiler le texte, le professeur a l'occasion parfaite de préparer le terrain, de susciter l'intérêt de ses élèves et d'activer le lexique visé. Rappelons-nous que l'objectif de ces

activités de pré-lecture est celui de formuler des hypothèses et de décoder les images avant de lire le texte.

Activité 1: Le professeur présente aux élèves les illustrations du livre et leur demande d'émettre des hypothèses sur l'histoire et les personnages.

Exemples d'images:

Activité 2: Le professeur apporte en classe trois objets: un renard en peluche, une rose et un chapeau en feutre. Les élèves doivent imaginer et rédiger des phrases pour expliquer le lien entre cet objet et l'histoire.

Au niveau A2 les élèves utiliseront, de préférence, des structures comme: « Je pense que... », « Je crois que... », « Je considère que... », « À mon avis, cet objet sert à... », tandis qu'au niveau B1 ils utiliseront plutôt des structures comme « Si j'étais un personnage, j'utiliserais cet objet pour... », « En ce qui me concerne, ... », « À mon avis, cet objet pourrait servir à... », etc.

Étape 2 : Activités pendant la lecture

Activité 3: Comme la lecture ne doit pas être un exercice passif, l'enseignant pourra procéder à une lecture fragmentée. Ainsi, le texte peut être divisé en plusieurs parties, en fonction des chapitres clés. De même, il pourra arrêter la lecture pour vérifier la compréhension globale et détaillée avant de continuer.

En ce sens, une fiche d'exercices de compréhension écrite sera proposée. Si la compréhension globale est vérifiée en faisant appel aux questions usuelles: - Qui? / -Quoi? / -

Où? / - Comment ? / - Pourquoi?, celle détaillée sera effectuée à l'aide de plusieurs exercices de type vrai / faux, questions à choix multiple, questions à réponse ouverte ou d'association.

Activité 4: Pour mettre en pratique cette activité, on fera appel à la lecture théâtralisée et au jeux de rôle. On demandera ainsi aux élèves de lire les dialogues avec l'intonation correspondante, et de rejouer ensuite la scène en intégrant du langage corporel.

Activité 5 : Après la lecture des chapitres sur les astéroïdes, on repartira les élèves en groupes. Chaque groupe d'élèves devra créer la fiche d'identité de l'habitant d'une planète (Le Roi, Le Vaniteux, Le Businessman, Le Géographe, L'Allumeur de réverbères). À la fin, chaque groupe présente ses hypothèses à l'oral.

Exemple: La fiche d'identité du businessman - chapitre 13

Nom	Le Businessman
Lieu de résidence	L'astéroïde 328 (la quatrième planète visitée)
Apparence physique	C'est un homme sérieux, assis derrière un grand bureau, entouré de piles de papiers, les yeux fixés sur des calculs, une cigarette à la bouche, l'air très fatigué.
Personnalité	Il est froid, sérieux, stressé et obsédé par les chiffres. Il manque totalement d'imagination.
Activité principale	Il compte et recompte les étoiles depuis cinquante-quatre ans. Il n'a pas le temps de s'amuser.
Son obsession	Il veut absolument posséder les étoiles pour devenir riche et acheter d'autres étoiles.

Étape 3 : Activités après la lecture

L'objectif de ce genre d'activités est celui de transposer les thèmes philosophiques du livre dans une production créative écrite ou orale.

Activité 6 : Dans son carnet de lecteur, chaque élève rédigera ses impressions sur le chapitre lu ou sur l'ensemble du livre, en mettant l'accent sur son personnage préféré et /ou son passage favori.

Activité 7 : Afin de dynamiser l'engagement des apprenants, le professeur pourra intégrer le numérique en obtenant:

a) des cartes mentales. Ainsi, chaque chapitre pourra bénéficier d'une carte visuelle pour résumer l'histoire ou lier les personnages grâce à des outils comme Canva.

b) des quiz de compréhension sur la plateforme en ligne Wordwall.

c) des murs virtuels contenant des avis courts sur leur lecture ou de nouvelles questions sur la plateforme collaborative en ligne Padlet.

Exemple: Le mur des « Essentiels » : En s'inspirant de la phrase "L'essentiel est invisible pour les yeux", chaque élève nomme une chose essentielle pour lui et explique son choix en une phrase.

Sitographie:

Crimi, Anna Maria, La lecture comme activité de loisir, webinaire disponible en ligne à https://www.youtube.com/watch?v=yXX01dT6y5U, (consulté le 3 avril 2026)

Delnooz, Isabelle, L'exploitation du texte littéraire en classe de FLE, une opportunité pour l'interculturel dans l'approche actionnelle, disponible en ligne à https://www.emdl.fr/fle/dernieres-actualites/lexploitation-du-texte-litteraire-en-classe-de-fle-une-opportunite-pour-linterculturel-dans-lapproche-actionnelle, (consulté le 20 mai 2026)

Prigorschi, Claudia, La lecture et ses stratégies dans l'apprentissage du français langue étrangère, disponible en ligne à https://ro.scribd.com/document/816051759/1735245421067-La-lecture-et-ses-strategies-dans-l-apprentissage-du-francais-langue-etrangere-FLE , (consulté le 18 mai 2026)

https://www.education.gouv.fr/l-apprentissage-de-la-lecture-l-ecole-452883, (consulté le 12 mai 2026)

LA COMPRÉHENSION EN LECTURE

Bref aperçu théorique en contexte scolaire

Prof. CUCIUREANU MIHAELA-LEONTINA

Limba franceză

Lycée National "Vasile Lucaciu" et

Collège "Lucian Blaga" Baia Mare

Introduction

De nombreuses études scientifiques et didactiques se sont focalisées sur la lecture et, notamment, sur sa compréhension. De notre part, nous ferons référence à la compréhension en lecture à visée scolaire, sans rendre compte explicitement du travail pratique sur la compréhension en lecture en classe de FLE. Ce sujet sera traité dans une autre recherche.

Dans les lignes qui suivent, nous nous limiterons donc à définir ce concept (qui peut être à la fois une pratique de classe) prenant en compte quelques points de vue théoriques de certains chercheurs en didactique de FLE. À partir de ce bref rappel théorique et sans avoir la prétention à l'exhaustivité, nous serons en mesure de montrer que la compréhension en lecture est basée sur les points communs, la plupart des fois inséparables, qui existent entre la lecture et sa compréhension.

Notre objectif n'est pas d'aborder l'enseignement de la compréhension en lecture, mais de faire part de quelques traits caractéristiques du concept en question. Nous nous proposons également de rendre les enseignants sensibles au fait que la compréhension en lecture mérite d'être enseignée en classe de FLE, même si elle exige un travail intellectuel soutenu, de la part des enseignants et des élèves à la fois.

1. Existe-t-il une articulation entre la compréhension et la lecture en contexte scolaire ?

Le point de départ de notre analyse est justement le fait qu'il y a une interdépendance entre la compréhension et la lecture. En quoi consisterait-elle, cette interdépendance ?

Une des réponses possibles se retrouve dans les définitions générales de la compréhension et de la lecture qui, à notre avis, peuvent s'accorder bien avec le contexte scolaire. Dans les instructions du Ministère de Éducation Nationale, de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche de France *la compréhension* est définie comme "*la capacité à* ***construire****, **à partir du texte** et des connaissances antérieures, **une représentation mentale cohérente de la situation évoquée par le texte***". La relation étroite qui existe entre la lecture et la compréhension à la suite de la lecture est mise en évidence d'une façon très précise par M. Fayol dans la définition qu'il donne à la lecture et à la compréhension. L'auteur affirme que "***l'objectif de la lecture est la compréhension d'un texte,*** *objectif qui se trouve en dehors de l'activité elle-même. Pour ce faire, le lecteur passe par un double traitement de l'information : le traitement des mots écrits et la compréhension du contenu. La construction de la représentation s'exécute par l'interprétation du point de vue du lecteur et de ses capacités à utiliser des inférences en fonction de ses expériences, ses connaissances*" (apud M. Gaussel, 2015 : 5).

Il s'impose de faire *quelques précisions* à partir des définitions précitées :

a) La première renvoie au fait qu'en contexte scolaire au moins, il est peu probable qu'il existe une bonne compréhension, dans la plupart des cas, des textes écrits (authentiques ou fabriqués pour l'usage scolaire) de la part des apprenants sans un entraînement permanent et

soutenu à la lecture. Par ailleurs, "*lire c'est à la fois pouvoir décoder et comprendre un texte écrit*", précise Sprenger-Charolles. (apud G. Chauveau, 1990 : 2)

b) La seconde concerne *la compréhension* qui se réalise *à la suite de la lecture* de ces textes. Transformer les apprenants en lecteurs avisés (dans le sens d'être capables de dénicher le sens approfondi d'un texte et de créer du sens en se servant du texte) est une question d'un travail de compréhension en lecture attentivement planifié, bien organisé et mis en œuvre d'une manière persévérante.

2. De quelles compétences pourrait-il disposer, le lecteur-apprenant de FLE pendant le processus de compréhension en lecture ?

Ainsi, dans le travail de compréhension en lecture, le rôle du lecteur (dans le cas échéant, l'apprenant de FLE) est primordial. "*Le lecteur crée le sens du texte en se servant à la fois du texte, de ses propres connaissances et de son intuition de lecture*", affirme J. Giasson (apud F. Cordier, 1991 : 126)

La question qui se pose ici est la suivante : quelles compétences doit-il avoir, le lecteur, pour réaliser une bonne compréhension en lecture ?

À cet égard, le modelé de Roland Goigoux et Sylvie Cèbe est remarquable car les auteurs considèrent que, pour réussir à réaliser une bonne compréhension du texte, il faut que le lecteur soit capable de mobiliser simultanément l'ensemble des compétences (linguistiques textuelles, stratégiques ou métacognitives) en vue d'opérer deux types de traitements cognitifs :

a) « **Locaux »**, qui lui permettent de construire la signification des groupes de mots et des phrases qu'il décode.

b) Plus « **globaux »,** qui l'amènent à construire une représentation mentale et cohérente de l'ensemble du texte.

La compréhension en lecture, quel que soit le domaine dans lequel elle est appliquée, est donc susceptible d'exiger de la part du lecteur la mise en œuvre délibérée des stratégies qui lui permettent de planifier et de contrôler les traitements cognitifs adéquats et d'organiser les informations retenues en mémoire à long terme. (S. Cebe, R. Goigoux, S. Thomazet, 2014 : 2)

Conclusions

Les considérations présentées dans ce bref aperçu théorique ont été censées à décrire, autant que faire se peut en quelques pages, le concept de compréhension en lecture. Vu

le domaine vaste de l'étude sur la compréhension en lecture, ces pages sont, à notre sens, insuffisantes pour une analyse complète de cette pratique de classe. Nous avons essayé de faire part, d'une manière forte succincte, du concept, sans aborder l'enseignement de la compréhension en lecture. Toutefois, nous osons avancer l'idée que, si on veut « s'attaquer » à enseigner la compréhension en lecture, nous considérons utile pour les décideurs qui prennent en charge la formation continue des enseignants de prévoir, dans leurs stages de formation, des cours sur ce thème, afin que les enseignants puissent accéder à tous les ressources possibles dans ce domaine et après faire le choix des techniques les plus adéquates de mise en place de la lecture – compréhension, compte tenu de la spécificité de chaque classe et des besoins des apprenants sur ce sujet.

Références bibliographiques :

Cebe, S., Goigoux, R., Thomazet, S. (2014), Enseigner la compréhension : principes didactiques, exemples de tâches et d'activités. [en ligne sur *apprendrealire.eklablog.com], consulté le 3 mars 2026.*

Chauveau, G., *(1990), Acte de lecture et décodage. [en ligne à* https://spirale-edu-revue.fr], consulté le 3 mars 2026

Cordier, F., *(1991),* Giasson (Jocelyne). — La Compréhension en lecture, in *Revue française de pédagogie*, volume 9. [en ligne sur http://www.persee.fr], consulté le 4 mars 2026

Gaussel, M., *(2015), Lire pour apprendre, lire pour comprendre, in Dossier de veille* de l'IFÉ, n° 101. [en ligne sur *ife.ens-lyon.fr] consulté le* 4 mars 2026.

*** Ministère de Éducation Nationale, de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche (2016), Pourquoi enseigner la compréhension de textes ? [en ligne à http://eduscol.education.fr/cid101051/ressources-francais-lecture-comprehension-8. ecrit.html], *consulté le 4 mars 2026.*

ALFABETIZAREA ÎN MIȘCARE – SPORTUL CA FUNDAMENT AL LITERAȚIEI

Prof. DÂRLEA ANAMARIA

Educație fizică și sport

Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri" Baia Mare

În educația contemporană, literația poate fi privită dintr-o perspectivă mai largă decât simpla capacitate de a citi și a scrie. Prezentarea propune conceptul de **literație motrică**, pornind de la ideea că, așa cum învățăm alfabetul pentru a putea citi cărți, învățăm mișcările de bază

pentru a putea „citi” și înțelege mediul înconjurător. Sportul este prezentat nu doar ca activitate fizică, ci și ca un limbaj universal, prin care se dezvoltă disciplina, strategia și comunicarea.

Unul dintre punctele centrale ale prezentării este legătura dintre mișcare și capacitatea de învățare. Activitatea fizică este asociată cu o mai bună oxigenare a creierului și cu o creștere a capacității de concentrare. Este oferit exemplul unui antrenament de fotbal înaintea unei activități de lectură, pentru a ilustra ideea că mișcarea poate pregăti elevul pentru efort intelectual. Mesajul principal este că activitatea fizică nu trebuie percepută ca o întrerupere a procesului de învățare, ci ca un element care poate crea condiții favorabile pentru acesta.

Un alt aspect important îl reprezintă relația dintre orientarea spațială și orientarea pe pagină. Exercițiile de coordonare, săritul corzii sau activitățile care presupun traversarea axei mediane a corpului sunt prezentate ca modalități prin care elevul își dezvoltă capacitatea de orientare. Tenisul de masă este oferit drept exemplu, deoarece jucătorul trebuie să urmărească permanent mingea și să coordoneze rapid vederea cu mișcarea. Din această perspectivă, sportul poate contribui la exersarea atenției vizuale și a coordonării necesare și în activitățile de citire.

O activitate didactică interesantă este „Alfabetul viu”, bazată pe învățarea kinestezică. Elevii formează litere și cifre prin intermediul corpului, individual sau în grup. De exemplu, litera „A” poate fi realizată de doi elevi care se sprijină reciproc. Astfel, corpul devine un instrument de învățare, iar literele nu mai sunt doar simboluri observate vizual, ci forme experimentate prin mișcare.

Prezentarea evidențiază și posibilitatea integrării sportului cu istoria și literatura. Legenda maratonului, asociată mesagerului Filipide, poate deveni o lecție de comunicare, iar conceptul de *Ekecheiria*, armistițiul olimpic, poate fi folosit pentru înțelegerea ideii de pace prin sport. Lectura legendelor olimpice poate fi introdusă în activitățile de educație fizică, transformând mitul într-un suport pentru dezvoltarea literației și într-o punte între discipline.

Sportul contribuie și la dezvoltarea literației non-verbale. În jocurile de echipă, elevii trebuie să anticipeze mișcările colegilor și adversarilor, să interpreteze semnale vizuale și să înțeleagă strategii. În scrimă sau în artele marțiale, de exemplu, sportivul trebuie să „citească” postura adversarului pentru a anticipa o acțiune. Această atenție la detalii este pusă în legătură cu capacitatea de a observa subînțelesuri sau emoții în texte literare.

Dimensiunea transdisciplinară se extinde și spre matematică. Calcularea mediilor, a timpilor de execuție și a scorurilor sau analiza graficelor de progres personal îi ajută pe elevi să extragă și să interpreteze informații din date concrete. În acest fel, activitățile sportive pot sprijini dezvoltarea literației matematice și funcționale.

Totodată, regulamentele sportive pot fi valorificate ca texte normative. Elevii trebuie să citească, să înțeleagă și să aplice regulile jocului, iar fair-play-ul este prezentat ca un „alfabet moral”. Respectarea regulilor dezvoltă responsabilitatea și îi ajută pe elevi să înțeleagă faptul că interpretarea corectă a unui mesaj are consecințe directe asupra propriilor decizii și comportamente.

În concluzie, abordarea prezentată susține o perspectivă transdisciplinară asupra educației, în care mișcarea și sportul devin instrumente de sprijin pentru dezvoltarea literației. Activități precum „Alfabetul viu”, lectura legendelor olimpice, interpretarea regulilor sau analiza datelor sportive pot transforma ora de educație fizică într-o experiență de învățare integrată. Mesajul esențial este că mișcarea nu reprezintă o pauză de la învățare, ci poate deveni un mediu prin care elevul este pregătit să înțeleagă, să comunice și să interpreteze mai eficient lumea din jur.

Bibliografie :

Stănescu, Monica, *Didactica educației fizice,* Editura Universitară, București, 2013. Sc Editura Universitară Srl

Ciolan, Lucian, *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Polirom, Iași, 2008.. Editura Polirom

Popovici Borzea, Anca, *Integrarea curriculară și dezvoltarea capacităților cognitive,* Polirom, Iași, 2017

„CUVINTELE PRIND VIAȚA” – ACTIVITATE DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR DE LITERAȚIE LA CLASA A V-A

Prof. DUMITRN MIHAELA

Limba română

Școala Gimnazială ,,Augustin Buzura” Copalnic-Mănăștur

În cadrul orelor de limba și literatura română la clasa a V-a, am desfășurat o activitate de literație menită să dezvolte competențele de înțelegere, interpretare și utilizare corectă a limbajului scris și oral. Activitatea a fost construită în jurul unui text narativ accesibil vârstei elevilor și a urmărit implicarea activă a acestora prin metode interactive și exerciții aplicative. Activitatea și-a propus următoarele obiective: dezvoltarea capacității de **înțelegere a mesajului**

unui text scris, îmbogățirea **vocabularului activ** al elevilor, formarea abilităților de **exprimare orală și scrisă,** stimularea **gândirii critice și a creativității** prin activități de interpretare și asociere, consolidarea **competențelor de literație**, prin utilizarea cuvintelor noi în contexte diferite.

Activitatea a început cu citirea expresivă a unui fragment de text, urmată de discuții ghidate pentru verificarea înțelegerii globale și a detaliilor. Elevii au fost încurajați să identifice ideile principale și cuvintele necunoscute, iar apoi să formuleze opinii despre text.

Una dintre activitățile principale a fost **„Buzunarul de cuvinte”**, o metodă interactivă de dezvoltare a vocabularului. Profesorul a pregătit pe tablă sau pe un panou câteva „buzunare” din hârtie. În fiecare buzunar au fost introduse cartonașe care cuprind cuvinte noi identificate în text. Elevii au extras pe rând câte un cartonaș și au avut diferite sarcini, printre care: explicarea sensul cuvântului, folosindu-se de context, formularea unui enunț propriu cu termenul menționat, numirea unui sinonim sau a unei expresii apropiate ca sens, utilizând dicționarul explicativ al limbii române. Prin intermediul acestei activități, elevii au fost implicați activ în descoperirea sensurilor și au reușit să își îmbogățească vocabularul într-un mod ludic și colaborativ.

O altă activitate din cadrul demersului a fost **„Lanțul poveștii”.** Activitatea a fost realizată după etapa de înțelegere a textului și după exercițiul „Buzunarul de cuvinte”, pentru a valorifica termenii noi descoperiți de elevi. Elevii au fost așezați în semicerc, pentru a facilita comunicarea și interacțiunea. Profesorul a reluat pe scurt ideea principală a textului citit și a explicat regulile jocului: fiecare elev trebuie să continue povestea cu una sau două propoziții, astfel încât firul narativ să fie coerent. În același timp, fiecare intervenție trebuia să includă **cel puțin un cuvânt din lista cuvintelor noi** extrase în activitatea anterioară.

Pentru a sprijini elevii, profesorul a notat pe tablă câteva dintre cuvintele identificate și a oferit un exemplu de început de poveste, inspirat din textul studiat. Primul elev a continuat povestea folosind unul dintre cuvintele din „buzunarul de cuvinte”, iar următorul elev a preluat ideea și a adăugat un nou fragment narativ. Astfel, povestea s-a construit treptat, fiecare contribuție aducând elemente noi de acțiune, descriere sau dialog.

În timpul activității, profesorul a avut rol de **moderator și facilitator**, intervenind atunci când a fost necesar pentru a menține coerența poveștii, pentru a încuraja elevii mai timizi și pentru a corecta, cu tact, eventualele greșeli de exprimare. De asemenea, elevii au fost încurajați să își sprijine colegii prin sugestii sau completări. La finalul exercițiului, povestea creată colectiv a fost recapitulată, iar elevii au discutat despre modul în care au utilizat cuvintele noi și despre cum acestea au contribuit la îmbogățirea exprimării. Activitatea s-a încheiat cu o scurtă reflecție:

elevii au fost invitați să spună ce cuvânt nou li s-a părut cel mai interesant și în ce context l-ar mai putea folosi.

Prin această activitate, elevii au exersat **exprimarea orală, cooperarea și creativitatea**, învățând în același timp să utilizeze vocabularul nou în contexte semnificative. „Lanțul poveștii" a transformat procesul de învățare într-o experiență dinamică și colaborativă.

În concluzie, activitatea de literație desfășurată a avut un impact pozitiv, stimulând participarea activă a elevilor și contribuind la dezvoltarea competențelor de citire, înțelegere și exprimare. Metodele interactive utilizate, precum „Buzunarul de cuvinte" și „Lanțul poveștii", au facilitat învățarea într-un mod atractiv și au încurajat utilizarea conștientă a limbajului. Prin astfel de activități, elevii își dezvoltă treptat abilitățile de literație, esențiale pentru succesul școlar și pentru comunicarea eficientă în viața de zi cu zi.

Bibliografie :

Ilie, Emanuela, *Didactica limbii și literaturii române*, Editura Polirom, Iași, 2020.
Hobjilă, Angelica, *Limbă și comunicare. Perspective didactice*, Editura Polirom, Iași, 2024.

STUDIUL TEXTULUI LITERAR LA GIMNAZIU, DIN PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII COMPETENȚEI DE LITERAȚIE

Prof. FĂNICĂ DANIEL
Liceul Tehnologic Comuna Vernești
Loc. Vernești, jud. Buzău

În contextul educațional contemporan, competența de literație reprezintă una dintre fundamentele esențiale ale dezvoltării cognitive și sociale a elevilor, depășind limitele tradiționale ale lecturii și scrierii pentru a deveni o abilitate transversală crucială pentru toate disciplinele de studiu. Prezentul articol examinează conceptualizarea modernă a literației ca proces complex de identificare, înțelegere, interpretare și creare de conținut prin diverse medii comunicaționale, analizând specificitatea abilităților dezvoltate prin contactul cu textele literare narative, lirice și dramatice. Prin propunerea unui model didactic structurat în trei etape distincte – prelectura, lectura propriu-zisă și constituirea sensului – se oferă o abordare sistematică pentru

dezvoltarea competențelor de literație în mediul școlar, subliniind importanța metodelor interactive și a strategiilor diferențiate în procesul de formare a cititorului competent și critic.

1. Definirea conceptului de literație

Conform definiției oferite de Asociația Internațională de Literație, termenul literație (calchiere din englezescul „literacy") definește abilitatea de a identifica, înțelege, interpreta, crea și comunica, folosind materiale scrise, audio și digitale în toate disciplinele și în orice context. Competența de literație are un rol important în viața unei persoane, întrucât ajută la dezvoltarea capacităților de reflecție și exprimare, de gândire critică și empatie, asigurând integrarea în viața socială.

În ceea ce privește textul literar/nonliterar, competența de literație reflectă capacitatea unei persoane de a relaționa cu textul. Cititorul competent înțelege și interpretează textul – de la prima citire atentă – în detaliu și nuanțat, utilizează informațiile din text, evaluează forma, reflectează asupra conținutului de idei și folosește aceste idei pentru a-și atinge scopurile, pentru a-și îmbogăți cunoștințele și a-și amplifica potențialul.

În perioada de școlaritate, literația este considerată o „alfabetizare funcțională", deoarece reflectă capacitatea elevului de a relaționa cu un text prin:

- lectura expresivă și conștientă;
- localizarea informațiilor;
- înțelegerea textului, atât la nivelul semnificației literale, cât și la nivelul conținutului de idei;
- reflecția/evaluarea critică a informației;
- formularea unor concluzii;
- aplicarea a ceea ce a învățat în contexte similare.

Competența de literație:

- nu se referă doar la lectura literară, ci la toate textele scrise;
- ea se formează la toate disciplinele de studiu, nu doar la cele umaniste;
- dezvoltarea acestei competențe începe în momentul în care copilul intră în clasa pregătitoare.

2. Exemple de abilități ce pot fi exersate prin contactul cu textul literar, în vederea dezvoltării competenței de literație

a) specifice textului narativ

- lectura expresivă și conștientă;
- înțelegerea contextuală a sensurilor cuvintelor;

- identificarea cuvintelor-cheie;
- formularea ideilor principale și secundare și surprinderea detaliilor semnificative;
- identificarea asemănărilor și a deosebirilor dintre textul citit și alt text din perspectiva temei, a mesajului transmis, a tipologiei personajelor, a unor elemente de conținut;
- capacitatea de a face diferența dintre fapte și opinii;
- capacitatea de a face deducții logice;
- capacitatea de a face predicții logice cu privire la ce urmează să se întâmple în text;
- capacitatea de a realiza inferențe (procese ale minții prin care se trag concluzii pe baza legăturilor dintre informația din textul citit și cunoștințele anterioare);
- compararea diferitelor puncte de vedere;
- capacitatea de a formula concluzii etc.

  b) specifice textului liric
- lectura expresivă și conștientă, respectându-se tonalitatea impusă de punctuație, accentuarea unor cuvinte;
- capacitatea de a identificare particularitățile de ordin fonetic (aliterații, asonanțe, onomatopee, rima, ritmul);
- identificarea unor câmpuri lexicale în relație cu tema poeziei;
- înțelegerea contextuală a sensurilor cuvintelor, mai ales a formelor arhaice, regionale;
- identificarea cuvintelor-cheie;
- decodarea figurilor de stil/a procedeelor artistice;
- capacitatea de a descifra fondul de idei, de a intui mesajul textului;
- capacitatea de a face inferențe;
- identificarea rolului semnelor de punctuație în transmiterea mesajului etc.

  c) specifice textului dramatic
- lectura expresivă, conștientă, realizată pe roluri, ținând cont de nivelurile textului dramatic (dialogul și didascaliile);
- capacitatea de a recepta/ decoda spectacolul teatral (joc scenic, limbaj nonverbal, costume, măști, lumini, decor etc.);
- capacitatea de a identifica particularitățile de ordin formal ale textului (lista de personaje, convențiile grafice, împărțirea în acte și scene);
- înțelegerea contextuală a cuvintelor (jocuri de cuvinte, confuzii paronimice, neologisme alterate etc.);
- identificarea surselor de comic de limbaj, de nume, de situație etc.

3. Etapele „decodării” textului literar

Model de strategie didactică – text-suport: Tezeu și Minotaurul, de Florin Bican

Etapa I – Înainte de lectură/ Prelectura

Elevilor li se cere să observe textul, titlul și autorul, ilustrațiile, exercițiile de început, informațiile despre autor și să facă predicții despre tema textului, despre subiectul literar, în funcție de ceea ce observă. Aceste predicții sunt notate pe tablă. De exemplu: lupta pentru dreptate, aventura, confruntarea dintre Bine și Rău etc. Profesorul explică numele din titlu prin raportare la legenda grecească și îi poate întreba pe elevi dacă în lumea contemporană mai este nevoie de eroi și care sunt lucrurile pe care ar trebui să le salveze oamenii. Acesta este primul contact cu textul și are rolul de a le capta atenția elevilor și de a le trezi interesul pentru lectură.

Etapa a II-a: Lectura textului

În această etapă, elevul decodează textul din punct de vedere literal, își creionează în minte firul acțiunii, identifică personajele, reacționează emoțional la ceea ce transmite textul. În același timp, pe parcursul lecturii, elevul care citește își urmărește dicția, fluența. Pentru mulți elevi, însă, lectura este o simplă înșiruire de cuvinte, care le trezește interesul pentru foarte puțin timp, după care se instalează starea de plictiseală.

Copilul are nevoie să învețe să se observe, să interiorizeze ideea că lectura înseamnă înțelegere, că în timp ce citește devine o parte esențială a procesului de lectură. Rolul profesorului este să dezvolte procesele care stau la baza formării competențelor de lectură și să creeze metode prin care să reproducă textele literare.

Pentru etapa lecturii, o metodă de a păstra viu interesul copiilor pentru textul citit o reprezintă „Scaunul autorului”. De exemplu, pentru prima lectură a unui text literar, profesorul se așază pe un scaun special amenajat și îi roagă pe elevi să-și imagineze că le citește însuși autorul textului. Ei sunt încurajați să întrerupă ‚autorul” de fiecare dată când au nelămuriri referitoare la text și să-i adreseze întrebări clarificatoare. Rolul autorului poate fi schimbat cu elevii care citesc cursiv și doresc să trăiască această experiență. De asemenea, profesorul poate întrerupe lectura pentru a le cere elevilor să anticipeze ce se va întâmpla, dezvoltându-le capacitatea de predicție.

Impresii după prima lectură (postlectura) – elevii oferă răspunsuri personale la întrebările:

Ce au reținut?

Ce sentimente le-a provocat lectura?

Ce li s-a părut interesant?

Ce nu le-a plăcut în text?

Ce modificări ar aduce finalului operei?

Etapa a III-a: Înțelegerea textului. Constituirea sensului

Explicarea cuvintelor necunoscute, înțelegerea contextuală a sensurilor noi prin folosirea indiciilor oferite de text. Înainte de a oferi explicația unui cuvânt, profesorul îl poate ghida pe elev să descopere singur sensul prin studierea enunțului în care apare cuvântul. Când copiii revin asupra fragmentelor de text, mintea lor face eforturi suplimentare, extrem de importante pentru surprinderea nuanțelor de sens și pentru dezvoltarea operațiilor logice ale gândirii. Acest exercițiu dezvoltă capacitatea de a face inferențe.

Pentru identificarea coordonatelor acțiunii (timp, spațiu, acțiune), se poate folosi fișa Investigatorul (Profesorul formează grupele și stabilește cine este investigatorul, în fiecare grupă. Acesta primește o fișă pe care va nota răspunsurile colegilor. Investigatorul completează fișa, în cel mult 15 minute, apoi prezintă răspunsurile în fața clasei). Întrebările pot solicita informații evidente în text, dar pot provoca și operații de analiză, de comparare a unor aspecte de profunzime.

Bibliografie :

Teste de literație standardizate – platforma Brio.ro
Platforma de cursuri online a fundației NOI ORIZONTURI,
Cursul gratuit „Toți copiii citesc”, www.cursuri.noi-orizonturi.ro/curs/toti-copiii-citesc/
Laboratorul de literație pe site-ul „Școli cu sclipici”, www.scolicusclipici.noi-orizonturi.ro/laborator-de-literatie1/
Oana Moraru, Olina Ortiz – *Caiet pentru înțelegerea în adâncime a textului,* editura Vocea părinților, 2023
Florentina Sâmihăian, Sofia Dobra, Monica Halaszi, *Limba și literatura română*, manual pentru clasa a V-a, Editura Art Klett, 2022

LITERAȚIA DIGITALĂ ȘI INTEGRAREA TEHNOLOGIEI ÎN PROCESUL EDUCATIVE

Prof. GOGE FLORINA ADRIANA
Limba și literatura română
Școala Gimnazială „Augustin Buzura”
Copalnic-Mănăștur, Maramureș

Societatea contemporană este caracterizată de o dezvoltare accelerată a tehnologiei digitale, care influențează profund toate domeniile vieții, inclusiv educația. În acest context, sistemul educațional este nevoit să se adapteze noilor cerințe, integrând tehnologia în procesul de

predare-învățare-evaluare. Un concept esențial care derivă din această transformare este literația digitală, considerată o competență-cheie pentru elevii secolului al XXI-lea.

La nivel gimnazial, disciplina limba și literatura română joacă un rol fundamental în formarea competențelor de comunicare, gândire critică și sensibilitate culturală. Integrarea tehnologiei în predarea acestei discipline nu presupune doar utilizarea unor instrumente digitale, ci și dezvoltarea unei abordări pedagogice moderne, centrate pe elev.

Literația digitală reprezintă capacitatea de a utiliza tehnologiile informației și comunicațiilor în mod eficient, critic și responsabil. Aceasta include abilități precum căutarea, evaluarea și utilizarea informațiilor din mediul online, comunicarea digitală, crearea de conținut digital și înțelegerea normelor etice și de siguranță în mediul virtual (Redecker, 2017:89).

În context educațional, literația digitală nu se reduce la competențe tehnice (de exemplu, utilizarea unui calculator sau a unei aplicații), ci implică și dezvoltarea gândirii critice și a discernământului în raport cu informația. Elevii trebuie să fie capabili să distingă între surse credibile și necredibile, să analizeze mesajele media și să producă conținut relevant și corect din punct de vedere lingvistic.

Integrarea tehnologiei în procesul didactic poate fi realizată în toate etapele lecției: predare, învățare și evaluare. Profesorii pot utiliza prezentări multimedia pentru a explica noțiuni de gramatică sau pentru a introduce opere literare. De exemplu, o lecție despre textul narativ poate fi susținută printr-o prezentare interactivă care include imagini, fragmente audio și video.

Literația digitală și integrarea tehnologiei în procesul educativ reprezintă componente esențiale ale educației moderne. În cadrul disciplinei Limba și literatura română, acestea contribuie la dezvoltarea competențelor de comunicare, gândire critică și creativitate.

Deși există provocări, beneficiile utilizării tehnologiei sunt semnificative, iar adaptarea sistemului educațional la noile realități este inevitabilă. Printr-o abordare echilibrată și responsabilă, tehnologia poate deveni un instrument valoros în formarea elevilor, pregătindu-i pentru cerințele societății contemporane.

Textul de opinie și competența digitală – clasa a VIII-a

Motivaţia: lecția își propune crearea unei motivații puternice de a învăța noțiuni despre textele nonliterare, având în vedere că activitatea cotidiană implicălucrul cu astfel de texte, sub diverse forme: articole din zona științifică, articole de ziar și de revistă, reclame, anunțuri, prospecte, manuale de utilizare.

Competenţe specifice:

2.1. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale.

Conţinuturi: textul nonliterar (textul de opinie).

Competenţe derivate:

- recunoaştere textului nonliterar, pornind de la trăsăturile acestuia;
- definirea textul de opinie în mod correct pe baza textului suport;
- identificarea structurii textului de opinie, folosindu-se de textul suport;
- crearea unui text de opinie, pornind de la exemplele oferite

Desfăşurarea activităţii

1. **Evocarea (7 minute)**

Este organizat contextul educativ, iar captarea atenţie se realizează prin oferirea de către elevi a răspunsului la cerințele din Anexa 1. Se discută răspunsurile oferite de către elevi, se anunţă titlul lecţiei şi obiectivele urmărite. https://www.dailymotion.com/video/x6jbvev - Interviul Andreei Esca cu robotul Sofia.

2. **Realizarea sensului (20 de minute)**

Elevii au avut de lecturat textul din manual ***Când vei fi adult, e posibil să nu ai loc de muncă*** după Yuval Noah Harari şi de rezolvat itemii de la *Impresii*.

Se propun întrebări pentru decodarea textului, Anexa 2.

Valorificând răspunsurile elevilor, profesorul scoate în evidență trăsăturile textului de opinie și structura acestuia apoi solicită identificarea în textul citit a elementelor specifice acestui tip de text. Se notează aspectele definitorii ale textului de opinie. (Oglinda tablei).

3. **Reflecţia (10 minute)**

Elevii vor redacta un text de opinie pornind de la următoarea afirmație: *În viitor meseria de profesor va fi făcută de un robot.*

4. **Extensia (13 minute)**

Elevii primesc sarcină pentru acasă de a rezolva scheletul de recenzie(Anexa 3)

Asigurarea feedback-ului are loc permanent pe parcursul conversaţiei, prin aprecieri verbale făcute de profesor sau prin solicitarea unor exemple formulate de elevi. Profesorul face aprecieri despre gradul de participare a elevilor la activitate, evidenţiind şi notând elevii care s-au remarcat prin corectitudinea, originalitatea şi promptitudinea răspunsurilor.

Anexa 1. Evocare: Viitorul și tehnologia

Pasul 1: Conectare digitală
Ce îți trezește evoluția rapidă a Inteligenței Artificiale ?

Pasul 2: Profil de viitor
Cerință: Lumea se schimbă rapid. Notează o meserie care crezi că va exista peste 20 de ani și argumentează de ce ai alege-o.
Meseria viitorului:
De ce este importantă?

Pasul 3: Designul robotului meu
Dacă ai avea un robot sau un android personal, cum ar arăta și ce ar face? Completează o harta mentală cu funcțiile sale principale. Descrie pe scurt cea mai importantă funcție a robotului tău.

Anexa 2. Analiza textului nonliterar: Yuval Noah Harari

I. Analiză critică: „Când vei fi adult, e posibil să nu ai loc de muncă”
Bazându-te pe lectura textului de Yuval Noah Harari, completează tabelul de mai jos pentru a identifica elementele specifice textului de opinie și contextul digital în care acesta a fost publicat.

Bazându-te pe textul lui Yuval Noah Harari, „Când vei fi adult, e posibil să nu ai loc de muncă”, analizează modul în care mesajul autorului ajunge la tine. Educația media ne ajută să înțelegem nu doar *ce* ni se spune, ci și *cum* și *de ce*.

1. Cine a creat acest mesaj? (Autor/Sursă)
2. Ce tehnici sunt folosite pentru a-mi atrage atenția? (Limbaj, titlu, format)
3. Cum ar putea diferite persoane să înțeleagă acest mesaj diferit de mine? (Interpretare
4. Ce valori, stiluri de viață și puncte de vedere sunt reprezentate sau omise? (Perspective)
5. De ce este trimis acest mesaj? (Scop/Profit/Putere)

Criteriu de Analiză	Răspunsul tău / Dovezi din text
Intenția autorului (Informativă vs. Persuasivă - Justifică alegerea)	
Publicul țintă (Cui se adresează autorul în era digitală?)	
Atitudinea autorului (Identifică mărci lexicale/cuvinte care exprimă opinia)	
Tema textului (Rezumată într-o singură frază)	

II. Text scris vs. interviu (Robotul Sofia)	
Compară mesajul transmis de Harari în textul citit cu impactul vizionării interviului cu robotul Sofia.	
Asemănări	**Deosebiri**

Reflecție Media: Care dintre cele două formate (textul sau clipul video) ți-a provocat o stare de neliniște mai mare cu privire la viitor? Argumentează-ți răspunsul folosind cel puțin un conector logic (ex: *deoarece*, *în consecință*).

Fișa teoretică

Atelier de scriere creativă: profesorul robot?

În această activitate, vei explora rolul tehnologiei în educație și vei învăța cum să construiești un text de opinie convingător. Vom analiza dacă un robot ar putea vreodată să înlocuiască un profesor adevărat.

1. Trusa de unelte: conectori logici

Textul de opinie este un text nonliterar în care autorul (de regulă, un specialist) își expune opiniile legate de o temă, cu scopul de a convinge cititorii de adevărul unei idei.

Orice text de opinie presupune:

- susținerea opiniei cu argumente raționale (fapte, dovezi, deducții logice) și emoționale (impresii);
- utilizarea unor strategii:
- obiecția (formularea unei idei care se opune celei afirmate de autor, pentru a o respinge);
- concesia (acceptarea parțială a unei idei opuse),
- analogia (găsirea unor asemănări între propria teză și alte idei sau situații),
- examenul critic (evaluarea punctelor tari și a punctelor slabe ale opiniei) etc.
- folosirea unor conectori pentru a evidenția:
- ierarhia argumentelor (mai întâi…, apoi…, în cele din urmă…);
- adaosul (mai mult);
- analogia (la fel);
- concesia (totuși, cu toate acestea);
- concluzia (așa că, așadar);
- confirmarea (într-adevăr);
- consecința (astfel, în consecință);
- exemplificarea (de exemplu),
- explicația (pentru că, de aceea);
- obiecția, opoziția (din contră, în schimb);
- rectificarea (de fapt, mai bine zis) etc.

Structurile textuale predominante:

- ✓ argumentative
- ✓ explicative

! pot exista și secvențe de dialog fictiv (de exemplu, dacă autorul se raportează la publicul cititor sau dacă discută în contradictoriu cu un eventual adversar de idei) sau structuri narative și descriptive, cu rol de exemplificare.

2. Redactarea textului de opinie
Scrie un text de opinie de 10-15 rânduri pornind de la afirmația: ***În viitor meseria de profesor va fi făcută de un robot***. Nu uita să incluzi conectorii învățați și referința media de mai sus.

ANEXA 3 - Evaluare: schelet de recenzie digitală

În această etapă finală, vei transforma analiza textului lui Yuval Noah Harari și discuțiile despre inteligența artificială într-o recenzie modernă, adaptată formatului social media. Imaginează-ți că postezi această recenzie pentru urmăritorii tăi!

„Când vei fi adult..."
1. Subiectul: Exprimă într-o singură frază scurtă despre ce este vorba în textul citit.
În textul lui Harari, am descoperit că...
2. Esența: Alege un singur cuvânt-cheie care rezumă tot textul, precedat de simbolul #.
3. Culoarea sentimentală: Ce sentimente ți-a trezit textul? Selectează sau desenează 3 emoji-uri reprezentative.

4. Simbolul grafic	**5. Highlight-ul Recenziei**
Desenează sau descrie un simbol care să reprezinte viziunea lui Harari despre viitor.	Completează propoziția de mai jos cu cea mai memorabilă idee.

Bibliografie :

Redecker, C. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*. Publications Office of the European Unio.

Sâmihăian, Florentina. *O didactică a limbii şi literaturii române. Provocări actuale pentru profesor şi elev*. București: Editura Art Klett, 2024

METODE INTERACTIVE ȘI RESURSE EDUCAȚIONALE PENTRU DEZVOLTAREA LITERAȚIEI LA CLASA A V-A

Prof. HALAS CODRUȚA
specialitatea: limba și literatura română
Colegiul de Arte Baia Mare

Introducere

Literația reprezintă fundamentul succesului educațional, fiind abilitatea de a citi, a înțelege, a interpreta și a utiliza informații în diferite contexte. În clasa a V-a, elevii trec de la școala primară la etapa gimnazială, iar dezvoltarea competențelor de literație devine crucială pentru înțelegerea textelor mai complexe, exprimarea clară a ideilor și construirea unei gândiri critice. În acest context, metodele interactive și resursele educaționale inovatoare joacă un rol esențial, deoarece nu doar transmit informații, ci implică activ elevii, îi motivează, facilitând învățarea activă.

Dezvoltarea literației nu se limitează la simpla citire sau scriere. Ea include capacitatea de a identifica ideile principale, de a analiza texte, de a folosi vocabularul în mod creativ, de a interpreta figurile de stil și de a exprima gânduri coerente în scris și oral. Metodele tradiționale, bazate exclusiv pe predare frontală și memorare, nu mai sunt suficiente pentru nevoile elevilor din secolul XXI. În schimb, abordările interactive, care implică relaționarea, cooperarea, experimentarea și folosirea tehnologiei, s-au dovedit mult mai eficiente.

Resurse educaționale pentru dezvoltarea literației

Pentru a sprijini metodele interactive, profesorii pot folosi o gamă largă de resurse educaționale, care se clasifică în resurse tradiționale și resurse digitale.

Resursele tradiționale/clasice rămân indispensabile în dezvoltarea literației. Ele permit elevilor să interacționeze cu textul scris și să dezvolte abilități de citire critică și interpretare. Apelând la acestea, profesorul poate transforma lectura într-o activitate interactivă prin întrebări ghidate, prin discutarea ideilor principale și compararea personajelor sau a acțiunilor din texte diferite. Printre resursele clasice, se numără *manuale și culegeri* conținând texte structurate pe niveluri de dificultate, exerciții de înțelegere și vocabular, ghiduri de lectură, *cărți beletristice* adaptate vârstei: povești, basme, romane scurte care dezvoltă imaginația și vocabularul, *reviste și*

ziare pentru copii prin care se stabilește contactul cu texte reale și cu diferite tipuri de scriere (informativ, narativ, descriptiv).

Resursele digitale, tot mai des utilizate la clasă**,** devin un instrument atractiv în dezvoltarea literației. Tehnologia oferă acces la materiale interactive, care sunt adaptate nivelului fiecărui elev și care încurajează autonomia în învățare, creând un mediu stimulativ și motivant, facilitând, de asemenea, evaluarea rapidă a progresului. Cele mai utilizate resurse digitale se concretizează în *aplicații de lectură și înțelegere a textului* - aplicații care oferă exerciții de completare, identificare a ideilor principale și jocuri de vocabular, *biblioteci digitale* ce permit descărcarea de texte în diferite formate, cu funcții de citire interactivă și posibilitatea de a sublinia sau nota fragmente, precum și *platforme de colaborare online* Google Docs, Padlet sau Jamboard, care permit scrierea colectivă și feedback instantaneu. De asemenea, *videoclipurile educaționale și podcasturile pentru copii*, alte resurse inovative, dezvoltă înțelegerea auditivă și stimulează imaginația prin povestiri dramatizate.

Metode și activități interactive pentru dezvoltarea literației

1. Învățarea prin jocuri de cuvinte și vocabular

Jocurile educaționale sunt un instrument puternic pentru dezvoltarea literației la elevii de clasa a V-a. Acestea pot fi jocuri de vocabular, jocuri de rol sau activități care implică completarea de texte și rezolvarea de enigme. Beneficiile includ stimularea creativității și a imaginației, crearea unui mediu non-amenințător pentru elevii mai timizi, învățarea prin experiență, ceea ce facilitează reținerea informațiilor.

Activități precum *Scrabble, rebusuri* sau jocuri de tip „cuvântul lipsă” dezvoltă vocabularul, ortografia și abilitatea de a construi propoziții corecte. De exemplu, elevii pot crea propoziții folosind cuvintele extrase la întâmplare dintr-o cutie sau pot completa texte cu sinonime și antonime.

Atelierul de lectură dramatică este o altă activitate propusă, în care elevii aleg un fragment dintr-o poveste sau un roman și îl interpretează ca scenetă sau monolog. Această activitate dezvoltă expresivitatea orală, stimulează empatia și înțelegerea motivațiilor personajelor, consolidând înțelegerea detaliilor textului.

Escape roomul educațional propune elevilor să rezolve ghicitori și sarcini literare, pentru a „evada” dintr-un scenariu, combinând lectura cu gândirea critică.

2. Învățarea colaborativă

Învățarea colaborativă presupune lucrul în echipe mici sau perechi, pentru a analiza texte, a crea povești sau a realiza proiecte. Această metodă stimulează discuțiile, argumentarea și împărtășirea ideilor, dezvoltând atât literația, cât și abilitățile sociale.

O posibilă activitate care dezvoltă creativitatea, coerența în exprimare și colaborarea, este *Povestea în lanț,* care presupune ca fiecare elev să contribuie cu o propoziție sau un paragraf la o poveste colectivă. Profesorul poate introduce diverse provocări, precum includerea unui cuvânt dificil sau a unei figuri de stil în formularea enunțului. Pentru a spori gradul de dificultate a exercițiului, profesorul poate propune transformarea poveștii într-un text descriptiv sau narativ, iar ca finalitate a activității, publicarea povestirii pe un panou al clasei sau în mediul online. Nu mai puțin interesante sunt activități precum *analiza de texte* în grupe, în care echipele pot identifica tema, ideile principale și figurile de stil într-un fragment literar sau *dezbaterile* pe baza lecturilor, în cadrul cărora elevii susțin diferite puncte de vedere, argumentând cu texte și exemple.

3. Învățarea prin proiecte

Proiectele integrate permit elevilor să exploreze teme literare complexe și să le prezinte printr-o varietate de forme: scris, prezentare orală, desene sau materiale multimedia. Acestea consolidează capacitatea de sinteză și interpretare a textelor.

Crearea unui jurnal literar este o activitate în care elevii își notează gânduri, impresii și întrebări legate de lecturile lor. Jurnalul, folosit pentru a reflecta asupra progresului propriu în citire și scriere, poate fi scris tradițional, pe caiet, sau realizat digital, folosind aplicații precum Book Creator. De asemenea, *crearea unui ziar literar* al clasei în care elevii scriu articole, recenzii și interviuri inspirate din lecturile lor sau realizarea unor *portofolii tematice* despre autorul studiat, cu eseuri, citate și ilustrații, reprezintă alte tipuri de activități interactive desfășurate în procesul literației. *Storyboardingul* este o altă activitate interactivă ce presupune transformarea unei povești într-o succesiune de imagini, dezvoltând înțelegerea secvențelor narative.

4. Tehnologia în sprijinul literației

Utilizarea resurselor digitale și a platformelor educaționale poate transforma procesul de învățare într-o experiență interactivă și motivantă, instrumente utile fiind *aplicații de citire și vocabular (Kahoot!, Quizlet sau Book Creator), biblioteci digitale* (care permit accesul la texte

diverse, adaptate nivelului elevilor) sau *platforme de scriere colaborativă (Google Docs sau Padlet)* unde elevii pot scrie și edita texte împreună.

Beneficiile metodelor interactive în dezvoltarea literației

Metodele interactive și resursele educaționale diverse aduc multiple avantaje, atât pentru elevi, cât și pentru profesori.

1. Implicarea activă a elevilor

Elevii nu mai sunt simpli receptori de informații, ci participanți activi în procesul de învățare. Activitățile interactive facilitează înțelegerea conceptelor prin experiență, îmbunătățind atenția și concentrarea.

2. Dezvoltarea gândirii critice și creative

Prin analiza textelor, realizarea de proiecte și dezbateri, elevii învață să identifice ideile principale și secundare, dezvoltându-și capacitatea de argumentare prin experimentarea expresiei creative în scris și oral.

3. Îmbunătățirea competențelor sociale

Activitățile de grup și colaborative încurajează ascultarea activă și respectul pentru opiniile colegilor, dezvoltând abilități de comunicare și cooperare, prin crearea unui mediu pozitiv și stimulativ pentru învățare.

4. Adaptabilitate la nevoile individuale

Metodele interactive permit diferențierea instruirii, tehnologia facilitând adaptarea ritmului și a tipului de activitate pentru fiecare elev. Astfel, elevii care întâmpină dificultăți pot fi sprijiniți prin resurse suplimentare, în vreme ce elevii avansați pot primi sarcini provocatoare.

Recomandări practice pentru profesori:

1. **Integrarea tehnologiei**: folosirea aplicațiilor, a platformelor și a bibliotecilor digitale, pentru lectură și scriere interactivă.
2. **Diversificarea activităților**: combinarea jocurilor de cuvinte, a atelierelor de lectură dramatică și a proiectelor colaborative.
3. **Monitorizarea progresului**: utilizarea portofoliilor, a jurnalelor literare și a feedbackului constant, pentru a evalua literația.
4. **Implicarea părinților**: încurajarea cititului acasă, discutarea poveștilor și realizarea de proiecte împreună cu elevii.

5. **Formarea continuă a profesorilor**: participarea la cursuri și workshopuri având ca tematică metodele interactive și utilizarea resurselor digitale.

Concluzie

Dezvoltarea literației la clasa a V-a este un proces complex, care necesită atât metode inovatoare, cât și resurse educaționale variate. Abordările interactive permit elevilor să devină participanți activi în învățare, să își dezvolte gândirea critică și creativă, să colaboreze eficient și să își exprime ideile clar, atât în scris, cât și oral.

Resursele tradiționale și digitale oferă profesorului instrumentele necesare pentru a sprijini progresul fiecărui elev. Jocurile, proiectele, atelierele de lectură și tehnologia contribuie la crearea unui mediu motivant, în care elevii învață prin experiență, experimentare și colaborare.

Prin implementarea acestor metode și resurse, profesorii pot transforma dezvoltarea literației într-un proces plăcut și eficient, pregătind elevii pentru cerințele educaționale și sociale ale gimnaziului și ale vieții cotidiene. Astfel, literația devine o abilitate esențială pentru succesul personal și profesional al elevilor, nu doar o competență academică.

Bibliografie :

Douglas Fisher, William G. Broza, Nancy Frey, Gay Ivey, *50 de metode de instruire pentru afacilita întelegerea unui text,* Polirom, București, 2021

Cartaleanu Tatiana, Cosovan Olga, *Formarea de competențe prin strategii didactice interactive*, ProDidactica, Chișinău, 2008

CUM DEVINE ISTORIA VIE PRIN INTERDISCIPLINARITATE

Prof. IONCE ANDREEA

Istorie

Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Baia Mare

În contextul educației actuale, simpla transmitere a informațiilor nu mai este suficientă. Un rol esențial al profesorului este acela de a contribui la formarea competențelor de literație, indiferent de disciplina predată. În cazul istoriei, literația nu presupune doar lectura unor texte, ci și identificarea termenilor-cheie, înțelegerea relațiilor de tip cauză-efect, interpretarea surselor istorice și utilizarea corectă a vocabularului specific.

Literația istorică reprezintă capacitatea elevului de a înțelege, interpreta, analiza și comunica informații istorice, raportându-se critic la surse și contexte. Aceasta include citirea și înțelegerea textului istoric, identificarea ideilor principale și secundare, ordonarea cronologică a evenimentelor, interpretarea imaginilor, hărților și documentelor, precum și formularea de opinii și argumente. Un alt element important este realizarea de conexiuni între trecut și prezent, astfel încât informația istorică să capete sens pentru elev.

Abordarea interdisciplinară contribuie semnificativ la dezvoltarea acestor competențe. Prin corelarea istoriei cu alte discipline, lecția devine mai activă, mai contextualizată și mai ușor de înțeles. Limba și literatura română sprijină lectura și interpretarea textelor, geografia contribuie la localizarea și înțelegerea spațiului istoric, religia oferă informații despre mentalități, tradiții și valori, iar educația socială facilitează discutarea unor teme precum cetățenia, drepturile și instituțiile. Artele vizuale permit analizarea imaginii ca sursă istorică, iar matematica poate fi utilizată pentru cronologie, durate și succesiuni temporale.

Printre strategiile didactice utile se numără lectura ghidată și exploatarea surselor istorice diverse. În cadrul lecturii ghidate, elevii identifică termeni-cheie, reformulează ideile principale și răspund la întrebări precum „Ce s-a întâmplat?”, „De ce s-a întâmplat?”, „Cine a participat?” sau „Care au fost consecințele?”. În același timp, utilizarea textelor, hărților, imaginilor, sculpturilor, armelor sau uneltelor contribuie la dezvoltarea capacității de interpretare și la apropierea elevului de realitatea epocii studiate.

Un exemplu relevant de abordare integrată este lecția despre apariția și răspândirea islamului. Geografia este valorificată prin identificarea Peninsulei Arabe și localizarea orașelor Mecca și Medina. Religia contribuie la înțelegerea noțiunilor de profet, Allah și Coran, precum și la compararea islamului cu creștinismul. Educația socială introduce teme precum toleranța, diversitatea religioasă și conviețuirea între culturi, iar limba și literatura română sprijină lectura unor texte, formularea de întrebări și utilizarea vocabularului specific. Astfel, aceeași temă poate fi înțeleasă din mai multe perspective, ceea ce îi oferă elevului o imagine mai coerentă și mai profundă asupra fenomenului istoric.

Un alt exemplu îl constituie studierea Holocaustului printr-o abordare integrată. Istoria oferă informații despre ideologia nazistă și despre Al Doilea Război Mondial, în timp ce literatura poate contribui prin lectura unor fragmente din opere relevante și identificarea ideilor principale. Educația socială permite discutarea unor teme precum toleranța, discriminarea, respectul și acceptarea celuilalt. Artele vizuale valorifică fotografii, memoriale și simboluri, iar

geografia îi ajută pe elevi să identifice țările implicate în război, lagărele de exterminare și de muncă forțată, precum și să interpreteze grafice referitoare la populația evreiască.
Prin astfel de activități, elevul nu mai este un simplu receptor de informații, ci devine participant activ la procesul de învățare. El este încurajat să citească, să compare, să analizeze, să formuleze întrebări, să argumenteze și să stabilească legături între diferite domenii. În acest mod, interdisciplinaritatea contribuie nu doar la acumularea de cunoștințe, ci și la formarea unei gândiri critice și flexibile.

În concluzie, abordarea integrată a istoriei reprezintă o modalitate eficientă de a transforma învățarea într-un proces activ, semnificativ și relevant. Prin valorificarea conexiunilor dintre istorie și alte discipline, elevii învață să interpreteze informații, să compare surse, să argumenteze și să formuleze concluzii. Astfel, literația istorică sprijină nu doar înțelegerea trecutului, ci și explicarea prezentului și formarea unei atitudini responsabile față de realitatea socială și culturală.

Bibliografie :

Roaită, Alice-Ionela, *Didactica istoriei. Un manual pentru profesorul de istorie*, ediția a III-a, Paralela 45, Pitești, 2018. Cărturești
Ioniță, Gheorghe Iulian, *Metodica predării istoriei,* Editura Universității din București, București, 1997. Printre Carti
Felezeu, Călin, *Metodica predării istoriei*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998

DEZVOLTAREA LITERAȚIEI LINGVISTICE ȘI DIGITALE PRIN CONCURSUL ȘCOLAR „TE PROVOC ÎN LUMEA CUVINTELOR!”

Prof. IOSIF ADINA
Limba și literatura română
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Baia Mare

Literația reprezintă o competență esențială în procesul educațional, fiind legată atât de capacitatea de a citi și de a scrie, cât și de abilitatea de a înțelege și utiliza informațiile în contexte variate. Ea include nu doar deprinderile fundamentale de lectură și scriere, ci și

competențe mai avansate, precum înțelegerea textelor complexe, analiza acestora și utilizarea eficientă a limbajului.

În societatea contemporană, conceptul de literație s-a extins și cuprinde mai multe forme. Literația funcțională presupune capacitatea de a citi și înțelege informații simple necesare în viața de zi cu zi. Literația digitală se referă la navigarea în mediul online, la înțelegerea și utilizarea informațiilor digitale și la evaluarea surselor de informare. De asemenea, literația media presupune analiza critică a informațiilor provenite din televiziune, internet sau presă, astfel încât elevii să poată înțelege perspectivele și intențiile aflate în spatele mesajelor transmise.

În gimnaziu, dezvoltarea literației este influențată de mai mulți factori. Printre aceștia se numără interesul pentru lectură, strategiile de învățare, sprijinul familiei și utilizarea unei predări active, diferențiate și centrate pe înțelegerea textului. Toate aceste elemente contribuie la formarea unor elevi capabili să proceseze informația, să o interpreteze și să o utilizeze în mod eficient.

Un rol important îl are și literatura, deoarece aceasta contribuie la dezvoltarea personală a elevilor. Prin intermediul personajelor, al întâmplărilor și al situațiilor prezentate în texte, elevii își pot înțelege mai bine propriile emoții și pot dezvolta empatie față de ceilalți. În același timp, lectura literară stimulează gândirea critică și oferă o perspectivă mai largă asupra lumii.

În acest context se înscrie și concursul școlar „Te provoc în lumea cuvintelor!”, care urmărește dezvoltarea simultană a literației lingvistice și digitale. În era digitală, elevii sunt expuși zilnic unui volum mare de informații, însă simplul acces la acestea nu garantează înțelegerea lor corectă. De aceea, literația lingvistică, în limba română, engleză și franceză, presupune nu doar citirea și scrierea corectă, ci și capacitatea de a gândi critic, de a comunica eficient și de a crea conținut original. Atunci când este combinată cu literația digitală, această competență îi ajută pe elevi să producă mesaje clare și adecvate în mediul online.

Concursul transformă procesul de învățare într-o experiență atractivă și interactivă. Elevii sunt implicați în provocări, activități de creație și dezbateri pe teme actuale. Prin aceste sarcini, ei își exersează vocabularul, capacitatea de argumentare, creativitatea și competențele de comunicare. În același timp, utilizarea unor contexte digitale contribuie la dezvoltarea capacității de a folosi responsabil și eficient instrumentele tehnologice.

Un alt aspect important este caracterul incluziv al concursului, acesta fiind destinat elevilor din ciclurile preșcolar, primar și gimnazial. Ediția a II-a a reunit 175 de participanți,

dintre care 17 preșcolari, 17 elevi din ciclul primar și 139 de elevi de gimnaziu, care au participat la probe de limba română, engleză sau franceză. Acest lucru evidențiază interesul pentru activități educaționale care valorifică limbajul, creativitatea și tehnologia într-o manieră integrată.

În concluzie, dezvoltarea literației lingvistice și digitale este esențială pentru pregătirea elevilor pentru cerințele societății actuale. Activități precum concursul „Te provoc în lumea cuvintelor!" creează contexte în care elevii pot citi, scrie, analiza, comunica și crea într-un mod atractiv. Prin îmbinarea competențelor lingvistice cu cele digitale, școala contribuie la formarea unor tineri capabili să utilizeze informația cu discernământ, să se exprime clar și să participe activ și responsabil la viața socială și digitală.

Bibliografie :

Apostolache, Roxana, *Competența pedagogică digitală*, Polirom, Iași, 2022. Editura Polirom
Hobjilă, Angelica, *Limbă și comunicare: perspective didactice. Aplicații pentru învățământul primar*, Polirom, Iași, 2024. Editura Polirom
Ilie, Emanuela, *Didactica limbii și literaturii române*, Polirom, Iași, 2020.

ALFABETIZAREA DIGITALĂ ȘI INTEGRAREA TEHNOLOGIEI ÎN PROCESUL EDUCATIV

Prof. MĂGLĂVICEANU CLAUDIA ELENA
Informatică
Liceul Teoretic „Ioan Buteanu" Șomcuta Mare

Introducere

În secolul XXI, educația nu mai poate fi concepută fără tehnologie. Dezvoltarea rapidă a instrumentelor digitale și transformarea modului în care oamenii comunică, învață și lucrează au făcut ca alfabetizarea digitală să devină o competență esențială pentru fiecare elev. Termenul de literație digitală se referă la capacitatea individului de a utiliza tehnologia digitală în mod eficient, responsabil și creativ, pentru a accesa, analiza, evalua și produce informații. Această competență nu se limitează la simple abilități tehnice, cum ar fi folosirea unui calculator sau a

unei aplicații, ci implică și gândirea critică, etica digitală, securitatea cibernetică și colaborarea online.

Integrarea tehnologiei în procesul educativ nu reprezintă doar un simplu instrument auxiliar, ci poate transforma fundamental modul în care elevii învață, dezvoltă gândirea critică și se implică activ în procesul de învățare. În acest context, școlile din întreaga lume explorează modalități de a implementa platforme digitale, aplicații interactive, resurse online și instrumente colaborative pentru a stimula învățarea activă și creativă.

Alfabetizarea digitală: competență-cheie pentru secolul XXI

Integrarea tehnologiei în educație nu se rezumă la simpla utilizare a dispozitivelor, ci implică un set de competențe multidimensionale. Alfabetizarea digitală presupune mai multe componente esențiale:

- Operabilitate și accesibilitate tehnologică - reprezintă nivelul de bază, care presupune capacitatea elevilor de a naviga eficient prin diverse interfețe, dispozitive și aplicații. Această componentă transformă tehnologia dintr-o barieră într-un instrument de facilitare a comunicării și a accesului la informație.
- Gândire critică și rigoare informațională - Internetul oferă un volum imens de informații, dar nu toate sunt corecte sau relevante. Elevii trebuie să învețe să distingă sursele credibile de cele neverificate.
- Creativitate și producție digitală activă- capacitatea de a crea conținut digital, cum ar fi prezentări, videoclipuri sau materiale interactive, stimulează gândirea critică și exprimarea personală.
- Etică, securitate și cetățenie digitală - incluzând respectul pentru drepturile de autor, securitatea datelor personale și comportamentul online responsabil.
- Colaborare și interacțiune mediată digital - munca în echipă, chiar și virtuală, devine esențială în mediul academic și profesional modern.

Prin dezvoltarea acestor competențe, elevii nu numai că dobândesc abilități tehnice, dar devin cetățeni digitali responsabili și adaptabili la schimbările rapide ale societății informaționale, unde succesul depinde de capacitatea de a coopera eficient în spații virtuale partajate.

Integrarea tehnologiei în procesul educativ

Tehnologia poate fi integrată în educație la mai multe niveluri.

Platforme educaționale precum Google Classroom, Moodle sau Microsoft Teams permit profesorilor să organizeze lecții, să distribuie materiale, să colecteze teme și să comunice cu elevii, gestionând resurse digitale semnificative.

Instrumente interactive și multimedia precum Kahoot!, Quizizz, Wordwall sau Padlet metamorfozează procesul educațional în experiențe captivante și personalizate, generând un nivel ridicat de implicare din partea elevilor.

Prin intermediul simulărilor și al realității augmentate sau virtuale, conceptele abstracte devin accesibile prin experiențe vizuale/senzoriale captivante și interacțiune directă.

Platformele de colaborare online permit elevilor să coopereze la proiecte digitale, chiar dacă se află în locații diferite, stimulând dezvoltarea abilităților de comunicare și lucru în echipă.

Integrarea tehnologiei nu este doar un proces tehnic, ci o schimbare pedagogică. Profesorii trebuie să adapteze metodele tradiționale de predare, astfel încât să valorifice potențialul digital pentru a stimula implicarea, gândirea critică și creativitatea elevilor.

Studii de caz și cercetări privind alfabetizarea digitală

Mai multe studii recente evidențiază impactul pozitiv al tehnologiei în educație. Eficacitatea integrării tehnologice nu este doar o ipoteză teoretică, ci o realitate susținută de date empirice recente, care confirmă valoarea adăugată a alfabetizării digitale:

- Un studiu realizat de UNESCO (2021) arată că școlile care integrează instrumente digitale în mod regulat în procesul didactic au elevi mai motivați și cu performanțe mai bune la citire și scriere.
- Cercetările efectuate în România de Institutul de Științe ale Educației demonstrează că elevii care folosesc aplicații interactive și platforme colaborative dezvoltă abilități mai bune de gândire critică și analiză literară.
- Experimentele internaționale cu platforme precum Kahoot! au arătat că jocurile educative digitale cresc implicarea elevilor și memoria informațiilor.

Aceste date susțin ideea că alfabetizarea digitală nu este un moft, ci o necesitate pedagogică.

Beneficiile integrării tehnologiei în educație

Implementarea strategică a instrumentelor digitale în procesul de predare-învățare-evaluare generează o serie de avantaje competitive pentru parcursul educațional al elevului:

- Creșterea motivației și implicării elevilor - experiențele digitale interactive fac învățarea mai atractivă și relevantă pentru elevii din secolul XXI.
- Învățarea personalizată - platformele digitale permit adaptarea conținutului la nevoile și ritmul fiecărui elev.
- Dezvoltarea competențelor interdisciplinare - elevii își dezvoltă simultan abilități de gândire critică, comunicare, colaborare și competențe digitale.
- Pregătirea pentru viața profesională - elevii își însușesc fluxurile de lucru și mediile digitale specifice standardelor profesionale și universitare actuale
- Acces la resurse nelimitate - Internetul oferă acces rapid la texte, articole, videoclipuri, exerciții interactive și cercetări recente.

Provocări în integrarea tehnologiei

Chiar dacă beneficiile sunt clare, integrarea tehnologiei în educație vine și cu provocări:

- Rezistența la schimbare - atât profesorii, cât și elevii pot manifesta reticență față de noi metode de predare.
- Dependența de tehnologie - folosirea excesivă a instrumentelor digitale poate reduce interacțiunea față în față sau atenția elevilor.
- Siguranța online și protecția datelor - elevii trebuie instruiți în privința riscurilor cibernetice și a utilizării responsabile a internetului.

Bune practici și recomandări pentru profesori

- Implementarea eficientă a tehnologiei în procesul educativ, poate fi realizată prin adoptarea unor seturi de bune practici de către cadrele didactice:
- Planificarea digitală a lecției - profesorul trebuie să stabilească obiective clare și să aleagă instrumente digitale care completează și nu înlocuiesc procesul clasic de învățare.
- Îmbinarea metodologiei tradiționale cu cea digitală - un echilibru între explicațiile profesorului, discuțiile de grup și activitățile digitale crește eficiența învățării.
- Formarea continuă - profesorii trebuie să participe la cursuri și workshop-uri de competențe digitale pentru a rămâne la curent cu tehnologiile educaționale.
- Evaluarea interactivă - folosirea chestionarelor online, quiz-urilor și portofoliilor digitale permite monitorizarea progresului elevilor în timp real.
- Colaborarea și schimbul de bune practici - profesorii pot împărtăși resurse, exemple de activități și strategii pentru a sprijini colegii și a crește calitatea actului educațional.

Perspective asupra viitorului alfabetizării digitale

Pe termen lung, alfabetizarea digitală va deveni o competență fundamentală, la fel de importantă ca citirea și scrierea. Educația viitorului va integra inteligența artificială, realitatea augmentată și instrumentele adaptive, care vor permite personalizarea completă a procesului de învățare. Elevii vor învăța nu doar informații, ci și cum să învețe eficient cu ajutorul tehnologiei, să colaboreze global și să gestioneze informații complexe într-un mediu digital sigur și etic.

Concluzie

Alfabetizarea digitală și integrarea tehnologiei în educație nu sunt doar opțiuni, ci necesități în societatea contemporană, Prin utilizarea eficientă a instrumentelor digitale, elevii dezvoltă competențe esențiale pentru viața personală, academică și profesională. Exemplele de bune practici din gimnaziu și liceu arată că tehnologia poate stimula creativitatea, colaborarea și gândirea critică. În același timp, profesorii trebuie să fie ghidați de principii pedagogice solide și să adopte soluții inovatoare pentru a transforma procesul educativ într-o experiență relevantă și captivantă.

Astfel, alfabetizarea digitală devine nu doar o competență, ci o punte între prezent și viitor, între cunoaștere și creativitate, între școală și societatea informațională în care elevii se vor integra.

Bibliografie :

Roxana-Wanda Radu, Strategii de utilizare a tehnologiilor digitale în educație, Editura Universitară, București, 2020

*** https://online.ase.ro/ , suport de curs Pedagogie digitală în educație PeDigiEdu

*** European Commission (2022). DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens

***UNESCO (2023). Global Education Monitoring Report: Technology in education: A tool on whose terms?

LITERAȚIA FUNCȚIONALĂ ÎN CONTEXT L2 – CUM TRANSFORMĂM ELEVUL DE LICEU ÎNTR-UN UTILIZATOR INDEPENDENT AL LIMBII FRANCEZE

Prof. MONE RODICA
Limba franceză
Colegiul Național „Mihai Eminescu” Baia Mare

În contextul actual, marcat de mobilitate, digitalizare și comunicare interculturală, predarea limbii franceze la liceu nu mai poate fi redusă la memorarea regulilor gramaticale sau la reproducerea unor structuri lingvistice. Un obiectiv important al educației lingvistice este dezvoltarea literației funcționale, adică formarea capacității elevului de a utiliza limba franceză în situații concrete de viață. Astfel, accentul se mută de la „a ști despre limbă” la „a ști să folosești limba” într-un context real.

Lucrarea pornește de la reperele Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi și propune o abordare centrată pe competențe pragmatice și acționale. Elevul trebuie să fie capabil să decodeze și să utilizeze informații din viața cotidiană francofonă, astfel încât limba franceză să devină pentru el un instrument de comunicare și de rezolvare a unor probleme reale. În această perspectivă, literația funcțională contribuie direct la formarea autonomiei elevului.

Un instrument didactic esențial este documentul autentic. În locul unor materiale exclusiv didactice, profesorul poate utiliza bilete de tren, meniuri, articole de blog, podcasturi, platforme de transport, articole de presă practică sau instrucțiuni de pe site-uri franceze. Aceste materiale îi pun pe elevi în contact cu limba utilizată în contexte reale și îi obligă să extragă informații utile, să facă alegeri și să reacționeze în mod adecvat. În acest fel, lectura și înțelegerea nu mai sunt exerciții izolate, ci devin acțiuni cu un scop concret.

Un exemplu relevant este planificarea unei călătorii la Paris folosind doar site-uri oficiale de transport. O asemenea activitate poate presupune identificarea unei rute, compararea variantelor de transport, interpretarea unui orar, alegerea unui bilet potrivit și înțelegerea unor informații practice. Elevul nu aplică doar cunoștințe de vocabular sau gramatică, ci le integrează într-o sarcină complexă, apropiată de situațiile pe care le-ar putea întâlni în realitate.

Abordarea bazată pe sarcini transformă sala de clasă într-un spațiu de simulare a realității. Limba franceză devine astfel un instrument prin care elevul rezolvă probleme, ia decizii și își dezvoltă competența de comunicare. Acest tip de învățare este mai relevant pentru elev deoarece îi oferă sentimentul că ceea ce studiază are o aplicabilitate imediată. În loc să memoreze structuri izolate, el învață să le folosească pentru a înțelege și pentru a acționa.

Un alt beneficiu important este creșterea autonomiei. Elevul care reușește să înțeleagă un meniu, să utilizeze o platformă de transport sau să urmărească informații dintr-un material autentic capătă mai multă încredere în propriile competențe. Această reușită are și un impact asupra motivației, deoarece elevul constată că poate utiliza efectiv limba franceză în contexte culturale și sociale autentice.

În acest model didactic, rolul profesorului se schimbă. El nu mai este doar furnizor de informații gramaticale, ci devine ghid și facilitator. Profesorul selectează situații autentice, propune sarcini adecvate nivelului elevilor și creează contexte în care aceștia pot folosi limba în mod independent. Accentul cade astfel pe formarea unei competențe funcționale și pe capacitatea elevului de a transfera ceea ce a învățat din sala de clasă în situații reale.

În concluzie, dezvoltarea literației funcționale în context L2 reprezintă o direcție esențială pentru predarea limbii franceze la liceu. Utilizarea documentelor autentice și a învățării bazate pe sarcini permite trecerea de la teoria gramaticală la folosirea concretă a limbii. Elevul devine treptat un utilizator independent, capabil să înțeleagă informații, să ia decizii și să se descurce într-un mediu francofon. În același timp, autonomia și sentimentul de reușită contribuie la creșterea motivației și la transformarea învățării limbii franceze într-o experiență relevantă și utilă.

Bibliografie :

Pecican, Anca, *Didactica lecturii într-o limbă străină*, Editura Universitară, București, 2025. Lucrarea abordează explicit competența de lectură, literația și formarea cititorului strategic într-o limbă străină. Sc Editura Universitară Srl

Crețu, Valentin, *Gramatica în context. Modalitate de dezvoltare a competențelor de comunicare. Didactica limbii franceze*, Editura Universitară, București, 2025. Este foarte potrivită pentru trecerea de la cunoașterea formală a limbii la utilizarea ei în comunicare. Sc Editura Universitară Srl

LIMBĂ, SPORT ȘI LITERAȚIE – O ABORDARE INTERDISCIPLINARĂ LA ORELE DE LIMBA FRANCEZĂ

prof. MURARU CAMELIA
Limba franceză
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Baia Mare

În educația contemporană, literația nu mai înseamnă doar alfabetizare, ci capacitatea de a înțelege, interpreta și utiliza informația în contexte diverse. La ora de limba franceză, această perspectivă devine cu atât mai importantă cu cât elevul trebuie să depășească simpla recunoaștere a cuvintelor și să învețe să descifreze nuanțe, să facă legături cu spațiul cultural francofon și să utilizeze informația pentru a comunica. Prezentarea propune o abordare interdisciplinară în care sportul devine un context autentic și atractiv pentru dezvoltarea literației.

Sportul reprezintă un fenomen social apropiat de interesele elevilor și oferă numeroase „texte autentice”, precum cronici sportive, interviuri și regulamente. Aceste materiale pot transforma lectura dintr-o activitate percepută ca obligatorie într-un exercițiu de înțelegere a realității. În acest fel, limba franceză nu mai este prezentată doar prin texte literare clasice, ci și prin materiale actuale, cu relevanță pentru viața de zi cu zi.

Textul sportiv are un specific aparte, deoarece combină limbajul tehnic cu exprimarea metaforică. Terminologia sportivă poate fi însoțită de figuri de stil, iar cronica sportivă are adesea o structură apropiată de cea a textului epic: există un „erou”, reprezentat de sportiv, un obstacol, un moment culminant și un deznodământ. Această structură poate fi valorificată inclusiv pentru exersarea timpurilor trecutului în limba franceză, precum *passé composé* și *imparfait*.

Din punct de vedere metodologic, prezentarea propune utilizarea unor documente autentice din presa franceză, pentru a oferi elevilor o imersiune lingvistică reală. Activitățile pot porni de la identificarea cuvintelor-cheie și a structurilor gramaticale, continuând cu înțelegerea sensului global al textului și ajungând până la analiza critică. Elevii pot compara modul în care același eveniment sportiv este relatat în franceză și în română, observând diferențe de limbaj, perspectivă și cultură jurnalistică.

Exemplele de texte care pot fi propuse la clasă sunt variate: informații despre Jocurile Olimpice, reguli ale diferitelor sporturi etc. permit exersarea lecturii funcționale și dezvoltarea vocabularului tematic, dar și înțelegerea unor informații concrete despre sporturi și contexte culturale francofone.

Printre aplicațiile practice se numără activitatea „*Le portrait du champion*", în care elevii citesc scurte biografii ale unor sportivi și extrag trăsături de caracter relevante. Astfel, ei exersează structuri lexico-gramaticale utile pentru caracterizarea unei persoane. În activitatea „*Journaliste pour un jour*", elevii urmăresc un rezumat video fără sunet și redactează un titlu și un paragraf introductiv, folosind vocabularul specific învățat. O altă activitate, „*Règles du jeu*", presupune citirea regulamentului unui sport mai puțin cunoscut și explicarea regulilor colegilor, prin folosirea imperativului și a unor expresii precum „*il faut"* sau „*on doit"*.

Această abordare aduce beneficii importante. Elevii pasionați de sport se simt mai siguri pe subiect și pot avea mai puțină anxietate atunci când vorbesc într-o limbă străină. În același timp, limba franceză este prezentată ca o limbă vie și actuală.

Există însă și provocări: unele cronici sportive pot conține jargon sau un limbaj sportiv mai dificil cu un lexic mai tehnic, iar profesorul trebuie să medieze și să simplifice textul când este necesar. De asemenea, este important ca materialele folosite să includă atât sportul masculin, cât și pe cel feminin, pentru a menține interesul întregii clase.

În concluzie, utilizarea textelor sportive la orele de limba franceză poate transforma învățarea într-un proces activ și relevant. Sportul oferă contextul, iar limba franceză devine instrumentul prin care elevii învață să înțeleagă, să sintetizeze și să comunice. În acest mod, aceștia nu dobândesc doar vocabular tematic, ci își dezvoltă capacitatea de a procesa informația, de a exprima emoții și de a folosi limba într-un mod funcțional, atingând astfel obiectivele fundamentale ale literației moderne.

Bibliografie :

Cadre européen commun de références pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire vec des nouveaux descipteurs, 2018
Spirit olimpic - Buletin informativ al Academiei olimpice române, București, 2024
Le webinaire de l'OIF « *Le sport en classe de FLE* » visionné le 25 juillet 2024
www.Cavilam - Kit pédagogique Olymp'Kit
www.TV5MONDE - Le sport en classe de français fiches pédagogiques et de dossiers thématisés.

ROLUL LITERAȚIEI ÎN FORMAREA ELEVULUI CONTEMPORAN

Prof. MUREȘAN ANAMARIA – ELENA
Liceul Tehnologic Anghel Saligny, Baia Mare

În contextul societății cunoașterii, caracterizată prin acces rapid la informație și pluralitate de perspective, dezvoltarea literației devine o prioritate strategică a învățământului liceal. Elevul contemporan trebuie să fie capabil nu doar să decodeze mesajul scris, ci să îl interpreteze critic, să evalueze sursele și să construiască discursuri argumentate.

Dezvoltarea literației reprezintă o prioritate fundamentală a sistemului educațional actual, având un impact direct asupra succesului școlar și al integrării sociale a elevilor. Literația nu se limitează doar la capacitatea de a citi și scrie, ci implică înțelegerea, interpretarea și utilizarea informației în diverse contexte.

În acest sens, strategiile didactice moderne pun accent pe implicarea activă a elevilor, pe învățarea centrată pe elev și pe utilizarea unor metode interactive care stimulează gândirea critică și creativitatea.

Conform abordărilor pedagogice actuale, educația trebuie să depășească modelul transmisiv și să valorifice metode active, participative. În acest sens, strategiile didactice moderne contribuie la formarea competențelor de literație în acord cu cerințele societății actuale.

Literația este definită, în accepțiunea extinsă, ca abilitatea de a accesa, înțelege, evalua și utiliza informația în mod eficient. La nivel liceal, vorbim despre:

- *literația funcțională* (înțelegerea textului) – nu se limitează doar la scris si citit, ci cuprinde o gama larga de competente interconectate, esențiale pentru viața de zi cu zi.
- *literația civică si socială* – implică înțelegerea drepturilor, obligațiilor si mecanismelor sociale, dezvoltând gândirea critica, empatia si participarea activă in comunitate.
- *literația digitală* (utilizarea tehnologiei) – presupune capacitatea de a naviga, de a evalua si utiliza informația in medii online, de la site – uri si aplicații până la platforme educaționale. Ea include siguranța online, discernerea intre surse manipulatoare, precum si utilizarea responsabilă a tehnologiei, cum ar fi completarea unui formular sau căutarea unei informații utile pe internet.

- *literația numerica* – se refera la aplicarea matematicii in situații cotidiene, cum ar fi calcularea unui rest, estimarea unui buget. Nu este vorba despre formule abstracte, ci despre rezolvarea de probleme reale, cum ar fi compararea preturilor sau calcularea timpului necesar pentru o activitate.
- *literația scris – citit* presupune abilitatea de a înțelege, interpreta si utiliza texte in contexte reale, cum ar fi instrucțiuni, etichete, anunțuri sau formulare. Citirea funcțională are un scop precis: extragerea informației relevante, iar scrierea funcțională se refera la redactarea de mesaje clare si redactarea de documente utile.

  Exemplu: citirea unui prospect sau redactarea unei cereri
- *literația orală si comunicarea funcțională* – se refera la exprimarea clară a ideilor, la ascultarea activă si interacțiunea eficientă in diferite contexte. Aceasta include negocierea, cererea de ajutor, exprimarea unei opinii sau a unei nevoi.

  Exemplu: explicarea unei probleme la medic sau solicitarea unei informații într-un birou public.

Exemple de metode moderne pentru dezvoltarea literației

Competentele de literație țin de relaționarea cu un text, adică un ansamblu de acțiuni care presupun mai mult decât receptarea unor semne sau idiograme. O persoana literata înțelege textul pe măsură ce îl parcurge. La finalul primei lecturi, ea este capabila sa selecteze, interpreteze si utilizeze informații din text. De asemenea, poate sa conceapă alte texte sau opinii pe baza celui citit.

Relaționarea cu un text presupune observarea factorilor specifici, precum: tipul, forma de prezentare, lungimea, structura, complexitatea vocabularului, conceptele si ideile prezentate.

Cititorul are si el anumite caracteristici care marchează interacțiunea cu textul si sarcinile asociate: vârsta, experiența de viață, cultura generală, obișnuința de a citi anumite tipuri de texte.

Competentele de literație sunt importante atât pentru parcursul educațional al copilului, cat si pentru cel profesional, personal si social. Este important sa fie evaluate, pentru a se constata masurile necesare îmbunătățirii acestora.

Elevii trebuie să dezvolte competențe de interpretare a textului literar și nonliterar, de identificare a intenției autorului și de formulare a unor puncte de vedere argumentate.

- **Învățarea colaborativă**

  Învățarea colaborativă valorifică interacțiunea socială ca motor al învățării

  Exemplu aplicativ: Analiza unui text literar în echipe, pe roluri: analist tematic, interpret stilistic, critic al personajelor, sintetizator. Produs final: prezentare argumentativă.

- **Metoda proiectului**

  Metoda proiectului stimulează autonomia și integrarea cunoștințelor.

  Exemplu: Proiect interdisciplinar „Literatura și mentalitățile epocii" – realizarea unui es eu și a unei prezentări digitale.

- **Jocul de rol** este o metodă ce se aplică cu succes la orice clasă. Elevii sunt încurajați să relaționeze între ei, jocul de rol îi activizează din punct de vedere cognitiv și afectiv, iar interacțiunile dintre participanți permit autocontrolul eficient al conduitelor, comportamentelor șiachizițiilor. Această metodă poate fi aplicata la clasa pentru caracterizarea unui personaj, de exemplu. Elevii se documentează în privința trăsăturilor personajului pus în discuțieșipot organiza un proces în care sa existe un judecător, un avocat al acuzării și unul al apărării, fiecare dintre cei doi având în spate o întreagă echipă de lucru. Jocul poate lua forma unei dezbateri.

- **Metoda R.A.I** (răspunde, aruncă, întreabă) poate sa fie folosita la începutul lecției, în reactualizare cunoștințelorînsușite în ora/ orele anterioare, fie la final de oră, în fixarea cunoștințelor. Profesorul adresează o întrebare la care va răspunde un elev. Acesta are dreptul de a formula și el o întrebare și va numi un coleg care să răspundă. Metoda dă posibilitatea profesorului de a vedea nivelul de cunoștințe al elevilor, dar și modalitatea acestora de a-și structura cunoștințele acumulate și a le transforma în întrebări-cheie, astfel se dezvoltă gândirea critică și creativă iar elevul devine parte activă în propria formare.

- **Lectura critică ghidată**

  Profesorul mediază procesul interpretativ prin întrebări deschise și sarcini analitice.

- **Dezbaterea academică**

  Dezbaterea dezvoltă competențe argumentative și spirit critic.

  Exemplu: Moțiune: „Personajul tragic este responsabil pentru destinul său.” Elevii susțin poziții opuse, utilizând argumente textuale.

- **Integrarea tehnologiei**

  Utilizarea platformelor digitale (bloguri, aplicații de adnotare) sprijină literația digitală.

  Profesorul devine facilitator, mediator și evaluator reflexiv. El proiectează situații de învățare autentice și stimulează autonomia elevilor.

  Strategiile moderne și metodele interactive contribuie decisiv la dezvoltarea literației. Implementarea acestora conduce la formarea unor elevi capabili să gândească critic, să analizeze și să comunice eficient.

Bibliografie :

Cucoș Constantin, *Pedagogie*, Polirom, Iași, 2024
Joița Elena, *Didactica aplicată*, București, 2006
Ionescu Miron, Radu Ioan, *Didactica modernă*, Dacia, 2001
Pânișoară Ion Ovidiu, *Comunicarea eficientă*, 2015
https://www.edusprijin.ro

LITERAȚIA – PRACTICI EFICIENTE ÎN REUȘITA ȘCOLARĂ

Prof. POPA CAMELIA
Liceul Teoretic ”Mircea Eliade”, Lupeni

Literația reprezintă una dintre competențele fundamentale ale educației timpurii, fiind baza pe care se construiesc toate celelalte învățări. În învățământul primar, dezvoltarea literației nu se limitează la însușirea cititului și scrisului, ci presupune formarea unui ansamblu complex de abilități cognitive, lingvistice, sociale și culturale. Elevul trebuie să fie capabil să înțeleagă un text, să extragă informații relevante, să interpreteze sensuri implicite, să formuleze opinii, să argumenteze și să utilizeze limbajul în mod funcțional, critic și creativ. Într-o societate în

continuă schimbare, în care comunicarea eficientă este esențială, literația devine o condiție indispensabilă pentru participarea activă la viața socială, pentru succesul școlar și pentru dezvoltarea personală.

În ultimii ani, învățământul primar din România a cunoscut o serie de transformări care au pus accent pe dezvoltarea competențelor-cheie, pe învățarea activă și pe adaptarea metodelor didactice la nevoile reale ale elevilor. În acest context, literația a devenit un obiectiv transversal, integrat în toate disciplinele, nu doar în limba și literatura română. Elevii sunt încurajați să citească, să scrie, să comunice și să își exprime ideile în contexte variate, iar cadrele didactice sunt chemate să creeze situații de învățare autentice, relevante și motivante. Pentru a atinge aceste obiective, este necesară o reflecție pedagogică profundă, un schimb constant de experiență și o diseminare a bunelor practici care s-au dovedit eficiente în formarea competențelor de literație.

Un exemplu de bună practică îl constituie organizarea clasei pe centre de activitate, o metodă modernă care permite diferențierea sarcinilor și învățarea activă. În multe școli primare, sala de clasă este împărțită în zone tematice, precum centrul de lectură, centrul de scriere, centrul de comunicare orală sau centrul de științe. La centrul de lectură, elevii au acces la cărți adaptate nivelului lor, la texte scurte, imagini, benzi desenate și materiale vizuale care stimulează curiozitatea. Ei pot alege ce să citească, pot lucra individual sau în perechi și pot discuta despre text într-un mod natural, fără presiunea evaluării. Această libertate de alegere crește motivația pentru lectură și contribuie la dezvoltarea fluenței și a vocabularului activ. La centrul de scriere, elevii sunt încurajați să creeze texte proprii, să redacteze scrisori, povești, descrieri sau jurnale, iar accentul este pus pe exprimarea liberă a ideilor, nu pe corectitudinea formală. În timp, elevii devin mai încrezători în capacitatea lor de a scrie și își dezvoltă creativitatea lingvistică.

Un alt exemplu de bună practică este metoda „Citește și descoperă”, care transformă lectura într-un proces de explorare și reflecție. Elevii nu sunt invitați doar să citească un text, ci să îl analizeze, să pună întrebări, să formuleze ipoteze și să descopere sensuri ascunse. Această metodă a fost aplicată cu succes în clasele I–IV. Fiecare text este însoțit de întrebări deschise, de sarcini de investigare și de activități creative, precum realizarea unor hărți ale personajelor, desenarea scenelor preferate sau dramatizarea unor fragmente. Elevii au devenit mai implicați, au început să citească cu plăcere și au demonstrat o capacitate mai mare de a înțelege și interpreta textele. În plus, metoda a contribuit la dezvoltarea gândirii critice, deoarece elevii au fost încurajați să își exprime opiniile și să le argumenteze.

Jurnalul de lectură reprezintă un alt instrument eficient în dezvoltarea literației. Elevii sunt invitați să noteze impresii personale, cuvinte noi, întrebări sau idei care i-au surprins în timpul lecturii. Jurnalul de lectură a fost introdus ca activitate săptămânală. După câteva luni, elevii au devenit mai autonomi în exprimare, iar textele lor au început să includă argumente, conexiuni personale și observații critice. Jurnalul a contribuit la dezvoltarea gândirii reflexive și la consolidarea competențelor de comunicare scrisă, deoarece elevii au învățat să își structureze ideile și să își exprime gândurile într-un mod coerent.

Învățarea prin proiecte integrate este o altă abordare care sprijină dezvoltarea literației. Elevii au participat la proiectul „Povestea orașului meu", în cadrul căruia au intervievat persoane din comunitate, au colectat informații, au redactat texte și au realizat prezentări orale. Activitatea a avut un impact major asupra dezvoltării competențelor de comunicare, deoarece elevii au învățat să formuleze întrebări, să sintetizeze informații și să prezinte coerent rezultatele. În plus, proiectul a consolidat legătura dintre școală și comunitate, oferind elevilor un context autentic de învățare. Ei au descoperit povești locale, tradiții și experiențe de viață, iar acest lucru le-a stimulat interesul pentru lectură și scriere.

Tehnologia poate juca un rol important în dezvoltarea literației. Platformele educaționale, aplicațiile de lectură interactivă și instrumentele digitale de scriere îi ajută pe elevi să își dezvolte competențele într-un mod atractiv. Introducerea unei aplicații de lectură adaptivă duce la creșterea fluenței și la îmbunătățirea capacității de a identifica ideile principale ale unui text. Elevii au fost motivați de feedbackul imediat și de posibilitatea de a progresa individual. În plus, utilizarea tehnologiei a permis personalizarea învățării, deoarece fiecare elev a putut lucra în ritmul propriu.

Colaborarea dintre cadrul didactic, familie și consilierul școlar este esențială în consolidarea literației. Pentru elevii care întâmpina dificultăți în citire și scriere, colaborarea cu familia și cu consilierul școlar, este esențială pentru elaborarea unui plan personalizat de intervenție, care să includă activități suplimentare de lectură acasă, exerciții de vocabular și sesiuni de consiliere pentru creșterea încrederii în sine. După câteva luni, elevii pot înregistra progrese semnificative, atât în plan academic, cât și emoțional. Literația nu poate fi dezvoltată izolat, ci necesită o abordare integrată, în care toți actorii educaționali colaborează pentru binele copilului.

În concluzie, literația în învățământul primar este un proces complex, care necesită metode variate și inovatoare, colaborare între învățător, familie și consilierul școlar, activități

diferențiate, proiecte interdisciplinare, utilizarea tehnologiei și reflecție pedagogică. Bunele practici și situațiile prezentate evidențiază importanța creativității cadrelor didactice, a implicării familiei și a colaborării cu specialiștii. Prin promovarea acestor abordări, școala contribuie la formarea unor elevi capabili să utilizeze limbajul în mod funcțional, critic și creativ, pregătindu-i pentru provocările unei societăți în continuă evoluție.

Bibliografie :

Golu Mihai, 2015, ”Psihologia dezvoltării”, Editura Fundației România de Mâine.
Păun Emil, 2017, ”Școala și comunitatea”, Editura Polirom.
Stan Liviu, 2018, ”Consilierea în mediul școlar”, Editura Didactică și Pedagogică.

LEARNING TO READ THE WORLD

Prof. RÂȘCO CARMEN MARIA
Limba engleză
Școala Gimnazială Satulung

When people talk about literacy, they usually think only about reading and writing. In my opinion, literacy means much more than that. It also includes understanding information, expressing ideas clearly, and thinking critically about what we read or hear. In today’s world, we are surrounded by information from books, social media, websites, and videos. Because of this, developing literacy skills is extremely important. I believe that interactive teaching methods and different educational resources can play a major role in helping students develop these skills in a more engaging and meaningful way.

From my perspective, one of the most effective ways to develop literacy is through interactive learning. Instead of simply listening to a teacher explain a lesson, students become active participants in the learning process. When I participate in discussions or group activities, I feel more involved and I understand the material better. For example, during a literature class, I once had to discuss a short story with my classmates. Each of us had a different interpretation of the characters and the message of the story. Hearing different opinions helped me see the text from new perspectives, and I realized that literature can have multiple meanings.

Group discussions are not the only interactive method that helps develop literacy. Collaborative learning is another approach that I find very useful. When students work together on a task, they can share ideas and support each other in understanding complex topics. I remember working with a small group on a project where we had to analyze a poem and present our interpretation to the class. One of my classmates focused on the symbolism, another on the historical context, and I tried to explain the emotional message of the poem. By combining our ideas, we created a much richer analysis than any of us could have done alone. This experience showed me that collaboration can improve both understanding and communication skills.

Another interactive method that I personally enjoy is role-playing. When students take on the roles of characters from a story, they must really understand the characters' thoughts and feelings. For instance, in one class activity I had to act as the main character from a short play we had read. I had to explain my character's decisions and react to questions from my classmates. This activity made the story feel more real and helped me remember the details much better than simply reading it once. It also improved my speaking skills because I had to express my ideas clearly in front of others.

Technology is also an important educational resource for developing literacy. I often use digital platforms, online articles, and educational videos to better understand certain topics. For example, when I read a difficult text in English, I sometimes search for explanations or summaries online. Watching a short video or reading an analysis written by someone else helps me understand the meaning of the text more clearly. In addition, online quizzes and interactive exercises allow me to test my comprehension and vocabulary in a fun way.

One resource that I personally appreciate is digital storytelling tools. These platforms allow students to create their own stories using images, text, and sometimes even audio recordings. I once had an assignment where I had to create a short digital story about an important personal experience. I included pictures, short descriptions, and a small narration. This activity helped me practice writing and organizing my ideas in a creative way. At the same time, it made me realize that literacy is not limited to traditional writing but can also involve multimedia communication

Even though technology is very useful, I still believe that traditional books remain one of the most important resources for literacy development. Reading books helps me expand my vocabulary and imagination. For example, when I read novels or short stories, I often discover new words and expressions that I can later use in my own writing. Sometimes I also write down interesting phrases

in a notebook so that I can remember them later. This simple habit has helped me improve my language skills gradually.

The school library is another place that supports literacy development. When I spend time in the library, I have access to many different types of books: novels, biographies, history books, and even magazines. Having so many options encourages me to explore topics that I might not normally study in class. For instance, after finding a book about space exploration in the library, I became curious about the history of space missions and started reading more articles about the subject. In this way, reading can open the door to many new interests and areas of knowledge.

Another aspect of literacy that I consider very important is critical thinking. It is not enough to simply read information; we also need to evaluate it and form our own opinions. In my experience, activities such as debates or reflective essays are very helpful for developing these skills. For example, after reading an article about the influence of social media on young people, I had to write a short essay explaining whether I agreed or disagreed with the author's arguments. This activity forced me to think carefully about the information and support my ideas with clear examples.

Educational games can also make literacy development more enjoyable. Word puzzles, vocabulary games, and storytelling challenges turn learning into something fun rather than stressful. I remember playing a vocabulary game in class where we had to explain words without using certain keywords. This activity was both entertaining and educational because it encouraged us to think creatively and communicate clearly.

In my opinion, developing literacy is a long process that requires practice and different learning experiences. Interactive methods and diverse educational resources make this process more interesting and effective. When students are encouraged to participate actively, collaborate with others, and explore different types of materials, they become more confident in their ability to read, write, and communicate.

In conclusion, I believe that literacy development depends greatly on the way we learn. Interactive activities such as discussions, collaborative projects, role-playing, and digital storytelling help students engage with texts and ideas more deeply. At the same time, traditional resources like books and libraries remain essential for building strong language skills. From my own experience, combining these methods creates a richer learning environment and helps me understand not only how to read and write, but also how to interpret and communicate ideas in the real world.

Bibliografie :
Conley, Mark W., *Înțelegerea textelor și ariile curriculare*, Editura Polirom, Iași, 2019.
Biblioteca Judeţeană „Gh. Asachi” Iaşi
Ciolan, Lucian, *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași, 2008.

STUDIU DE CAZ
EVOLUȚIA LITERAȚIEI LA COPILUL DIN CLASA PREGĂTITOARE

Prof. SUCIU FLORICA
Educație fizică și sport
Școala Gimnazială “Vasile Alecsandri” din Baia Mare

1. Introducere

Însușirea cititului și scrisului, formarea deprinderilor de citire și scriere corectă constituie o condiție de bază a întregii munci instructiv-educative din școală. Cunoașterea lumii înconjurătoare nu se face numai prin observarea directă, ci și indirect, din cărți.

O contribuție importantă în realizarea acestui obiectiv o aduce studierea de către elevi a textelor de citire cu conținut practic din domeniul științelor naturii, geografiei sau cele privind cunoașterea mediului înconjurător.

Literația timpurie reprezintă fundamentul dezvoltării competențelor de citire și scriere și constituie baza succesului școlar. În primii ani de școală, copiii își dezvoltă treptat abilitățile de recunoaștere a literelor, de înțelegere a mesajului oral și scris, precum și capacitatea de exprimare verbală și creativă.

Prezentul studiu de caz urmărește evoluția unui copil de 6 ani, elev în clasa pregătitoare, pe parcursul primelor opt luni de școală. Analiza evidențiază diferențele dintre nivelul inițial al

literației și progresul realizat după participarea la activități educative desfășurate la școală și acasă.

2. Obiectivele studiului

- evaluarea impactului activităților de literație desfășurate în mediul școlar și familial;
- observarea progresului copilului în recunoașterea literelor, exprimarea verbală și dezvoltarea creativității;

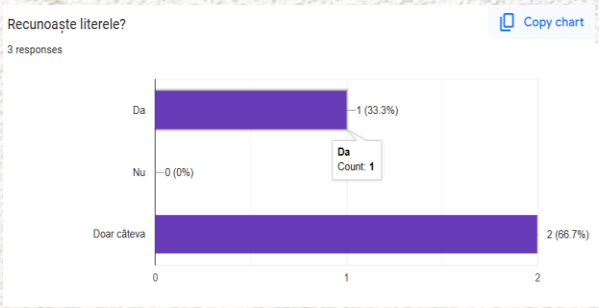
3. Date generale despre copil

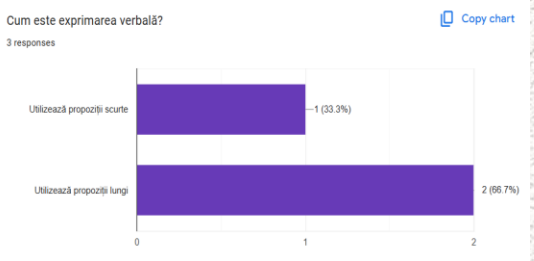
- **Vârsta:** 6 ani
- **Clasa:** pregătitoare B;
- **Mediu familial:** familie implicată în susținerea activităților educative;
- **Particularități inițiale:** dificultăți în recunoașterea literelor.

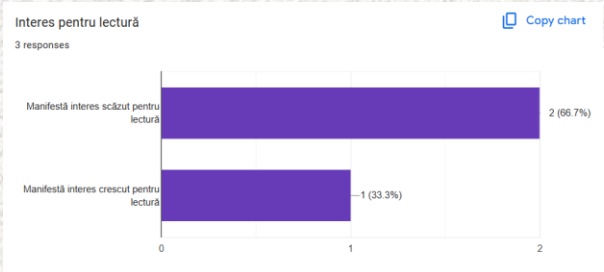
Acest chestionar a fost trimis celor 3 profesori care predau la clasa pregătitoare B: doamna profesor pentru învățământul primar, doamna prof. de religie și engleză.

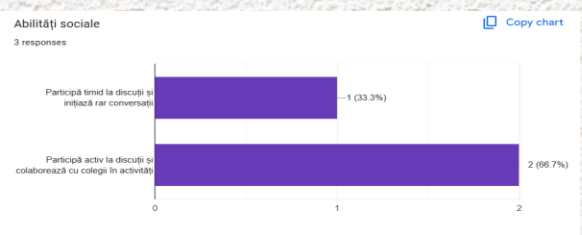
4. Observații la începutul anului școlar

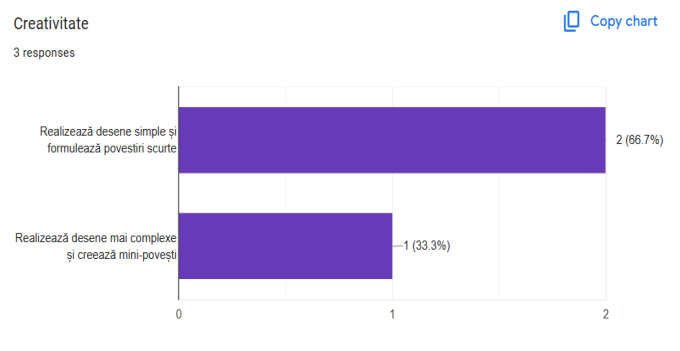
Domeniu	**Observații**
Recunoașterea literelor	Recunoaște doar câteva litere familiare
Exprimare verbală	Utilizează propoziții scurte și manifestă timiditate în comunicare
Interes pentru lectură	Moderat; ascultă cu interes poveștile citite de adulți
Creativitate	Realizează desene simple și formulează povestiri scurte
Abilități sociale	Participă la discuții și inițiază rar conversații

5. Activități desfășurate în primele opt luni

5.1 Activități desfășurate la școală

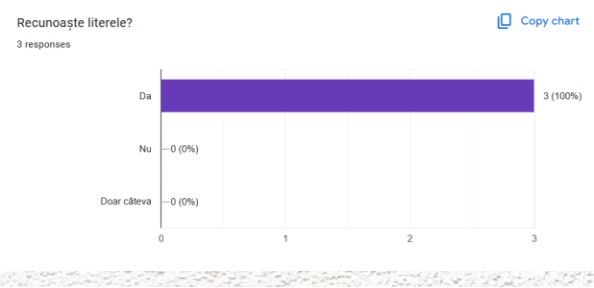
- lectură interactivă zilnică;
- jocuri didactice pentru recunoașterea literelor și formarea cuvintelor;
- povestiri pe baza imaginilor;
- activități creative și exerciții de exprimare orală;
- dramatizarea unor povești cunoscute.

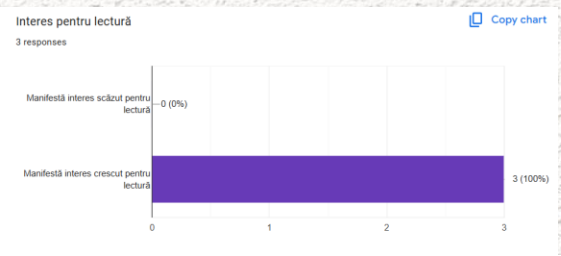
5.2 Activități desfășurate acasă

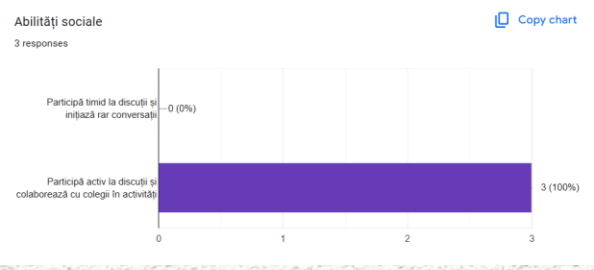
- citirea zilnică a unor povești scurte;
- jocuri cu litere, rime și sunete;
- inventarea de povești și realizarea de desene inspirate din lecturi;
- exersarea scrierii literelor și a cuvintelor simple.

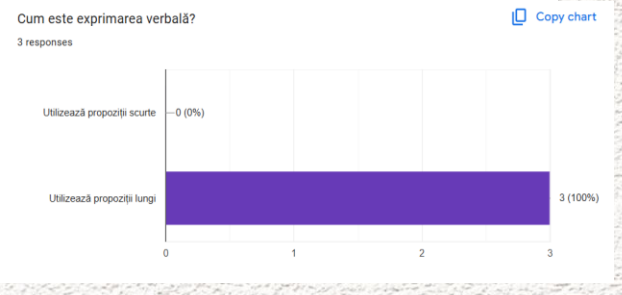
6. Observații după opt luni

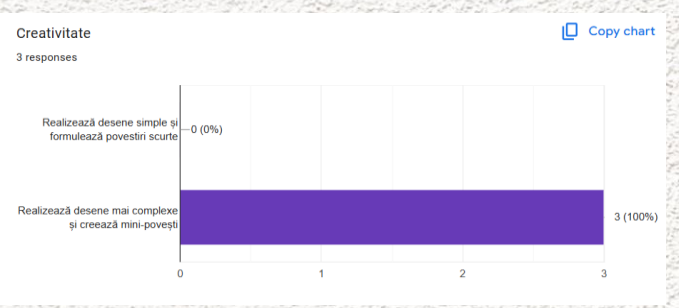
Domeniu	**Observații**
Recunoașterea literelor	Recunoaște majoritatea literelor și câteva cuvinte simple
Exprimare verbală	Formulează propoziții mai lungi și povestește întâmplări coerente
Interes pentru lectură	Manifestă interes crescut pentru citit, solicită povești noi și explorează cărțile în mod autonom
Creativitate	Realizează desene mai complexe și creează mini-povești
Abilități sociale	Participă activ la discuții și colaborează cu colegii în activități

7. Analiza comparativă

Compararea observațiilor inițiale cu cele realizate după opt luni evidențiază progrese semnificative:

- **Recunoașterea literelor și a cuvintelor:** de la recunoașterea câtorva litere la identificarea aproape completă a alfabetului și a unor cuvinte simple;
- **Exprimarea verbală:** de la propoziții scurte la enunțuri și povestiri coerente;
- **Interesul pentru lectură:** de la interes moderat la participare activă și dorința de a descoperi cărți noi;
- **Creativitatea:** de la desene simple la realizarea unor povești ilustrate;
- **Abilitățile sociale:** implicare activă în activități și colaborare cu colegii.

Bibliografie :

1. Peneș M. Și Molan V., (1995), "Îndrumător pentru folosirea abecedarului", Editura Aramis, București;
2. Doman G. Și Doman J. (2019)" Cum să îți înveți copilul să citească", Editura Didactică Publishing House.

ABORDARE INTEGRATĂ A LITERAȚIEI TIMPURII PRIN METODA LECTURII DIALOGICE: RESURSE DIGITALE ȘI IMPLICAREA FAMILIEI

Prof. ed. timpurie TĂMÂIAN RAMONA
Școala Gimnazială ,,Vasile Alecsandri" Baia Mare

Literația timpurie reprezintă fundamental autonomiei, al gândirii critice și al succesului școlar. Cercetările neuroștiinței arată că aproximativ 90% din căile neuronale se stabilesc până la vârsta de șase ani. Curriculum pentru educație timpurie (2019) și Reperele Fundamentale în Învățarea și Dezvoltarea Timpurie (2024) subliniază necesitatea unui mediu educațional în care lectura este o experiență interactivă.

Lectura dialogică a fost dezvoltată de Grover Whitehurst în 1988 și este susținută de numeroase studii care demonstrează creșterea semnificativă atât a vocabularului, cât și a capacității de a înțelege un text, în comparație cu lectura tradițională. Esența metodei constă în transformarea copilului dintr-un ascultător pasiv al unei povești în co- povestitor activ. Astfel, cadrul didactic nu mai este cel care povestește, ci facilitatorul care folosește întrebări și îndemnuri pentru a stimula dialogul.

Abordarea integrată prin povestea ,,Hăinuțele lui Țupi" vizează simultan patru dimensiuni complementare ale literației: literația emergentă, conștiința fonologică, dezvoltarea vocabularului și literația digitală. Lectura dialogică se bazează pe metoda PEER și tehnica CROWD.

Metoda PEER structurează interacțiunea la nivel de schimb verbal: cadrul didactic adresează un îndemn (Prompt), evaluează (Evaluate) răspunsul copilului cu atenție, extinde (Expand) răspunsul prin cuvinte noi, după care invită copilul să repete (Repeat) forma extinsă pentru a fixa structurile lexicale și gramaticale.

Tehnica CROWD impune niște întrebări a căror ordine nu este rigidă, acestea adaptându-se reacției copiilor. Întâlnirile repetate cu aceeași poveste în trei lecturi successive permit progresia de la Completion și Wh- questions (lectura 1) la Recall și Open- ended (lectura a doua), până la Distancing (lectura a treia).

C (Completion): completarea unor propoziții, menținând atenția și exersând structura frazei.

R (Recall): întrebări despre evenimente cheie deja petrecute, stimulând memoria pentru reamintirea detaliilor poveștii.

O (Open- ended): întrebări deschise care încurajează descrierea liberă a ilustrațiilor, fără a fi vorba de un răspuns unic corect.

W (Wh- questions): întrebări directe de tip: cine, ce, unde, când- axate pe identificarea detaliilor concrete.

D (Distancing): întrebări de transfer prin care copilul construiește punți între poveste și experiența proprie.

Un exemplu de aplicare a acestor concepte este Resursa Educațională Deschisă (RED): „Hăinuțele lui Țupi" publicată pe platforma educațională Livresq. Povestea urmărește rutina matinală a iepurașului Țupi prin patru secvențe narrative cu rol pedagogic: trezirea, igiena, îmbrăcarea și privirea în oglindă.

Prima lectură pune accentul pe firul narativ, cunoașterea personajului și asigură incluziunea copiilor cu CES. A doua lectură aprofundează vocabularul introdus. La a treia lectură copiii contruiesc punți între poveste și propria experiență.

Inovarea de design constă în codul de culori folosit: verde pentru întrebările despre poveste, galben penru întrebările legate de viața copilului (transferul spre experiența personală). Resursa conține povestea, ilustrațiile digitale, înregistrări audio, activități interactive, un joc de asociere de pe platforma Wordwall, o fișă descărcabilă de pe aplicația Quiver AR prin care personajul a prins viață în realitate augmentată. Digitalul nu înlocuiește cartea, ci o aduce în universal copilului, realizând o legătură între experiența tipărită și cea digitală.

Un element de noutate al acestei abordări este operaționalizarea incluziunii reale, nu de formă: copiii cu CES pot oferi răspunsuri non- verbale și pot participa la realizarea rimei. Această formă de participare este evaluată ca legitimă.

Evaluarea este integrată în resursă prin trei instrumente: paltforma Livresq care oferă feedback imediat vizual la activitățile interactive, jocul Worwall măsoară asocierile corecte de vocabular, iar jocul adevărat/ fals verifică înțelegerea narativă într-un format atractiv pentru preșcolari.

Principiul fundamental: progresul se vede la a doua și la a treia lectură.

Succesul literației timpurii este legat și de mediul de acasă. Părinții sunt primele modele de cititori. Prin parteneriatul cu familia s-au realizat lectorate tematice despre lectura dialogică în cadrul cărora părinții au dobândit instrumentele necesare continuării dialogului narativ acasă. Implementarea a generat rezultate măsurabile: achiziționarea cuvintelor noi, dezvoltarea vocabularului, implicarea activă a copiilor și creșterea autonomiei în rutina de dimineață a copiilor.

Fără PEEER și CROWD povestea creată ar fi fost doar una animată și frumosă. Literația timpurie înseamnă: voce, bucuria de a descoperi și curaj. Textul activat prin dialog și tehnologie devine un instrument de formare a personalității copilului. Abordarea propusă a demonstrat că integrarea metodei lecturii dialogice cu resursele digitale și parteneriatul cu familia creează un mediu holistic de învățare în care fiecare copil (indiferent de nivelul său) poate deveni un povestitor activ și un cititor în devenire.

Dialogul și digitalul au devenit aliați. Împreună au transformat o rutină simplă de dimineața într-o invitație la dialog adaptată nivelului de dezvoltare a fiecărui copil și au asigurat o tranziție lină către literația formală din perioada școlară.

Resursa educațională „Hăinuțele lui Țupi” poate fi accesată gratuit pe platforma Livresq la adresa: https://library.livresq.com/details/69c03a1733208200009b082c1.

Bibliografie :

Curriculum pentru educație timpurie (2019)
Reperele Fundamentale în Învățarea și Dezvoltarea Timpurie (2024)
Lonigan, C. J., & Whitehurst, G. J. (1998). Relative efficacy of parent and teacher involvement in a shared-reading intervention for preschool children from low-income backgrounds. Early Childhood Research Quarterly
Whitehurst, G. J., Falco, F. L., Lonigan, C. J., Fischel, J. E., DeBaryshe, B. D., Valdez-Menchaca, M. C., & Caulfield, M. (1988). Accelerating language development through picture book reading. Developmental Psychology.

ABORDĂRI INTEGRATE PENTRU DEZVOLTAREA LITERAȚIEI PRIN STUDIUL ISTORIEI ARTELOR LA GIMNAZIU

prof. TĂNASE ANAMARIA MIHAELA
Educație plastică
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri'' Baia Mare

Introducere

În societatea contemporană, educația are rolul de a forma elevi capabili să înțeleagă, să interpreteze și să utilizeze informațiile în mod critic și creativ. Din această perspectivă, dezvoltarea competențelor de literație reprezintă una dintre direcțiile esențiale ale procesului instructiv-educativ. Literația nu se limitează doar la capacitatea de a citi și scrie, ci presupune înțelegerea mesajelor, interpretarea informațiilor și exprimarea ideilor într-o manieră coerentă și argumentată.

În contextul actual, dominat de imagine și tehnologie, literația vizuală dobândește o importanță deosebită. Elevii sunt expuși zilnic unui volum mare de imagini și mesaje vizuale, iar școala are responsabilitatea de a-i ajuta să le interpreteze corect și critic. În acest sens, istoria artelor oferă numeroase posibilități educaționale, deoarece operele artistice pot deveni instrumente eficiente pentru dezvoltarea competențelor de comunicare, analiză și reflecție.

Arta reprezintă o formă complexă de comunicare, prin care sunt transmise emoții, idei și valori culturale. Studiul operelor de artă îi ajută pe elevi să observe, să interpreteze și să exprime opinii personale, contribuind astfel la dezvoltarea literației și a sensibilității estetice.

Prezenta lucrare își propune să evidențieze rolul istoriei artelor în dezvoltarea literației la elevii de gimnaziu, precum și modalitățile prin care profesorii pot integra arta în activitățile didactice moderne.

Conceptul de literație în educația modernă

Conceptul de literație a evoluat semnificativ de-a lungul timpului. Dacă în trecut acesta era asociat exclusiv cu abilitatea de a citi și de a scrie, în prezent literația include capacitatea de a înțelege, interpreta și utiliza informațiile în contexte variate.

Potrivit documentelor educaționale europene și internaționale, literația presupune dezvoltarea competențelor de comunicare, înțelegerea și interpretarea textelor, utilizarea limbajului în contexte reale, analiza critică a mesajelor și interpretarea imaginilor și a simbolurilor.

În contextul educației actuale, se vorbește tot mai frecvent despre literația vizuală, adică abilitatea de a „citi" imaginile și de a descifra mesajele transmise prin intermediul acestora. Elevii trebuie să învețe să observe detalii, să identifice simboluri și să formuleze interpretări personale.

Istoria artelor oferă un cadru ideal pentru dezvoltarea acestei competențe, deoarece operele artistice stimulează reflecția, dialogul și exprimarea creativă.

Arta ca text vizual

Opera de artă poate fi considerată un „text vizual", deoarece transmite informații și emoții prin intermediul culorilor, formelor, compoziției și simbolurilor.

În cadrul activităților didactice, elevii pot analiza opere artistice asemenea unor texte literare. Ei învață să observe detalii, să identifice elemente semnificative, să formuleze întrebări, să exprime opinii personale și să argumenteze interpretări.

Analiza unei opere artistice contribuie la dezvoltarea vocabularului, a exprimării orale și scrise, a gândirii critice, a creativității și a sensibilității estetice.

De exemplu, profesorul poate utiliza tablouri celebre pentru activități de descriere sau interpretare. Elevii pot răspunde la întrebări precum: „Ce observi în imagine?", „Ce emoții transmite opera?", „Care crezi că este mesajul artistului?" sau „Ce poveste ar putea exista în spatele imaginii?".

Astfel, elevii sunt implicați activ în procesul de învățare și își dezvoltă competențele de comunicare și reflecție.

Rolul istoriei artelor în dezvoltarea literației la gimnaziu

Perioada gimnaziului reprezintă o etapă importantă în dezvoltarea intelectuală și emoțională a elevilor. În această perioadă, activitățile interdisciplinare și metodele interactive contribuie semnificativ la creșterea interesului pentru învățare.

Istoria artelor poate sprijini dezvoltarea literației prin stimularea interesului pentru cultură și lectură, dezvoltarea spiritului de observație, formarea gândirii critice, îmbogățirea vocabularului, dezvoltarea imaginației și creativității, precum și cultivarea sensibilității estetice.

Elevii pot învăța să interpreteze opere artistice, să compare stiluri și curente artistice și să formuleze opinii argumentate.

În plus, studiul artei favorizează dezvoltarea competențelor culturale și sociale, contribuind la formarea unei personalități echilibrate și deschise către diversitate.

Modalități de integrare a istoriei artelor în activitățile de literație

Profesorii pot utiliza numeroase metode și strategii didactice pentru a valorifica istoria artelor în dezvoltarea competențelor de literație.

Descrierea operei de artă reprezintă una dintre cele mai eficiente metode. Elevii pot realiza descrieri orale și scrise ale unor tablouri celebre, activitate care contribuie la dezvoltarea vocabularului, organizarea logică a ideilor, exprimarea coerentă și dezvoltarea capacității de observare.

O altă metodă eficientă este realizarea unor povești inspirate de operele artistice. Pornind de la o imagine, elevii pot crea texte narative, dialoguri, jurnale imaginare sau compuneri descriptive. Această activitate stimulează creativitatea și exprimarea liberă.

Discuțiile și dezbaterile pe marginea operelor artistice contribuie la dezvoltarea argumentării, exprimării opiniilor personale și respectării perspectivelor diferite. Elevii învață să își susțină punctele de vedere utilizând argumente și exemple.

Istoria artelor poate fi integrată și în activități interdisciplinare alături de limba și literatura română, istorie, muzică, educație civică sau tehnologie. De exemplu, elevii pot realiza prezentări digitale despre artiști sau pot analiza legătura dintre artă și contextul istoric în care a fost creată opera.

Utilizarea tehnologiei și a muzeelor virtuale oferă oportunități moderne și atractive de învățare. Profesorii pot folosi tururi virtuale, prezentări multimedia și platforme interactive care facilitează accesul elevilor la cultură și artă.

Beneficiile dezvoltării literației prin artă

Integrarea artei în activitățile didactice aduce numeroase beneficii elevilor.

Din punct de vedere cognitiv, activitățile artistice contribuie la dezvoltarea gândirii critice, îmbunătățirea capacității de analiză, dezvoltarea atenției și stimularea creativității.

Din punct de vedere emoțional, arta favorizează exprimarea emoțiilor, dezvoltarea empatiei, creșterea încrederii în sine și cultivarea sensibilității estetice.

Din punct de vedere social, activitățile bazate pe artă dezvoltă comunicarea, colaborarea în echipă, respectarea opiniilor diferite și valorizarea diversității culturale.

Prin activitățile artistice, elevii descoperă că învățarea poate fi atractivă și apropiată de propriile experiențe și emoții.

Rolul profesorului în dezvoltarea literației prin artă

Profesorul are rolul de facilitator al învățării și trebuie să creeze contexte educaționale interactive și stimulative.

Pentru dezvoltarea literației prin artă, cadrul didactic trebuie să utilizeze metode moderne și creative, să încurajeze exprimarea liberă, să stimuleze reflecția și dialogul, să valorizeze ideile elevilor și să creeze un climat pozitiv și motivant.

Prin integrarea artei în activitatea didactică, profesorul contribuie la formarea unor elevi sensibili, creativi și capabili să interpreteze critic informațiile din jurul lor.

Concluzii

Dezvoltarea competențelor de literație reprezintă o componentă esențială a educației moderne, iar istoria artelor oferă multiple posibilități de valorificare a acestora în procesul instructiv-educativ. Prin analiza și interpretarea operelor artistice, elevii își dezvoltă capacitatea de observare, exprimare și reflecție critică.

Arta devine astfel un instrument educațional valoros, care stimulează creativitatea, comunicarea și sensibilitatea estetică. Activitățile interdisciplinare bazate pe literație și istoria artelor transformă învățarea într-o experiență atractivă și relevantă pentru elevii de gimnaziu.

Integrarea artei în educație contribuie la formarea unor tineri capabili să înțeleagă și să interpreteze lumea într-un mod profund, creativ și responsabil.

Bibliografie :

Cerghit, I. (2006). Metode de învățământ. Iași: Editura Polirom.
Cucoș, C. (2014). Pedagogie. Iași: Editura Polirom.
Eco, U. (2016). Istoria frumuseții. București: Editura Rao
Gardner, H. (2006). Inteligențele multiple. București: Editura Sigma
Ionescu, M., & Radu, I. (coord.). (2001). Didactica modernă. Cluj-Napoca: Editura Dacia
Opriș, D. (2018). Educația prin artă și dezvoltarea creativității elevilor. București: Editura Didactică și Pedagogică
Pânișoară, I.-O. (2015). Profesorul de succes. Iași: Editura Polirom.
Read, H. (2011). Educația prin artă. București: Editura Meridiane

Vianu, T. (1982). Estetica. București: Editura pentru Literatură

Webografie :
Ministerul Educației – Repere metodologice privind dezvoltarea competențelor de literație.
UNESCO Literacy – Resurse și studii privind literația și educația
Europeana– Resurse culturale și opere de artă pentru activități educaționale
Google Arts & Culture– Muzee virtuale și colecții artisti

TEXTUL MULTIMODAL ȘI ROLUL SĂU ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR DE LITERAȚIE

Prof VARGA CARMEN ANDREEA
Limba și literatura română
Școala Gimnazială Octavian Goga, Baia Mare

Introducere

Literația reprezintă una dintre competențele fundamentale ale dezvoltării educaționale și sociale a individului. Aceasta nu se limitează doar la capacitatea de a citi și de a scrie, ci implică înțelegerea, interpretarea și utilizarea informațiilor în diferite contexte ale vieții cotidiene. În contextul societății contemporane, caracterizată printr-un flux rapid de informații și prin dezvoltarea tehnologiilor digitale, formarea competențelor de literație devine o prioritate majoră în educație.

Procesul de dezvoltare a literației începe încă din primii ani de școală și continuă pe tot parcursul vieții. În acest sens, rolul cadrului didactic este esențial, deoarece acesta trebuie să creeze situații de învățare variate, stimulative și adaptate nevoilor elevilor. Utilizarea metodelor interactive și a resurselor educaționale moderne contribuie semnificativ la implicarea activă a elevilor în procesul de învățare și la dezvoltarea gândirii critice, a creativității și a competențelor de comunicare.

Prin urmare, metodele interactive și resursele educaționale reprezintă instrumente importante pentru dezvoltarea literației, deoarece facilitează învățarea activă, colaborarea între elevi și înțelegerea profundă a textelor și a informațiilor.

Importanța dezvoltării literației

Literația este o competență complexă care implică citirea, scrierea, înțelegerea și interpretarea informațiilor. Ea contribuie la dezvoltarea gândirii critice, la formarea capacității de analiză și la dezvoltarea competențelor de comunicare. Elevii care dezvoltă competențe solide de literație sunt mai capabili să înțeleagă textele, să își exprime ideile în mod clar și să participe activ la viața socială și culturală.

În mediul educațional, literația reprezintă baza învățării tuturor disciplinelor. Elevii trebuie să fie capabili să citească și să înțeleagă instrucțiuni, texte informative, probleme matematice sau materiale științifice. De asemenea, literația contribuie la dezvoltarea autonomiei în învățare și la formarea unor competențe necesare pentru integrarea în societate.În ultimii ani, accentul a fost pus tot mai mult pe dezvoltarea literației funcționale, care presupune utilizarea cunoștințelor dobândite pentru rezolvarea problemelor din viața reală. În acest context, metodele tradiționale de predare sunt completate de metode interactive care stimulează participarea activă a elevilor și dezvoltarea competențelor practice.

Dezvoltarea literației prin text multimodal: utilizarea benzii desenate

În educația contemporană, conceptul de literație s-a extins dincolo de citirea și scrierea tradițională, incluzând și capacitatea de a interpreta și utiliza **texte multimodale**. Textul multimodal combină mai multe tipuri de semne și moduri de comunicare, precum textul scris, imaginile, culorile, simbolurile sau elementele grafice. În acest context, **banda desenată** reprezintă un instrument didactic eficient pentru dezvoltarea literației, deoarece îmbină limbajul verbal cu cel vizual.

Banda desenată facilitează înțelegerea mesajului prin asocierea textului cu imaginile, ceea ce îi ajută pe elevi să interpreteze mai ușor acțiunea, emoțiile personajelor și contextul narativ. Pentru elevii de gimnaziu, acest tip de text este atractiv și stimulează interesul pentru lectură, deoarece oferă o experiență de învățare mai dinamică și mai accesibilă.

Un exemplu de bună practică este utilizarea unei benzi desenate în cadrul orelor de limba și literatura română pentru a dezvolta competențele de înțelegere și interpretare a textului. Activitatea poate fi realizată într-o clasă de gimnaziu, de exemplu clasa a V-a sau a VI-a. Profesorul prezintă elevilor o scurtă bandă desenată care ilustrează o poveste sau o situație narativă. Banda desenată poate fi proiectată pe tablă sau distribuită elevilor sub formă de fișe de lucru.

Etapele activității

1. Observarea și interpretarea imaginilor

În prima etapă, elevii analizează imaginile din banda desenată fără a citi textul din baloanele de dialog. Profesorul îi încurajează să descrie ceea ce observă și să formuleze ipoteze despre acțiunea prezentată. Prin această activitate, elevii dezvoltă capacitatea de a interpreta mesajele vizuale și de a face predicții.

2. Lectura textului și înțelegerea acțiunii

În etapa următoare, elevii citesc dialogurile dintre personaje și compară informațiile oferite de text cu cele sugerate de imagini. Ei identifică personajele, locul acțiunii și succesiunea evenimentelor. Această etapă îi ajută pe elevi să observe modul în care textul și imaginea se completează reciproc.

3. Analiza elementelor multimodale

Profesorul discută cu elevii despre modul în care elementele vizuale contribuie la transmiterea mesajului. De exemplu, se pot analiza:

- expresiile faciale ale personajelor;
- culorile și atmosfera scenelor;
- simbolurile grafice (linii de mișcare, semne de exclamare, efecte vizuale).

Această analiză dezvoltă capacitatea elevilor de a interpreta diferite tipuri de semne și de a înțelege mesajele complexe ale textelor multimodale.

4. Activitate creativă

În etapa finală, elevii sunt invitați să creeze propria bandă desenată pornind de la o temă sau de la un text literar studiat. Ei trebuie să construiască o scurtă poveste, să realizeze dialogurile și să ilustreze acțiunea. Această activitate stimulează creativitatea, exprimarea scrisă și capacitatea de organizare a ideilor într-o formă narativă.

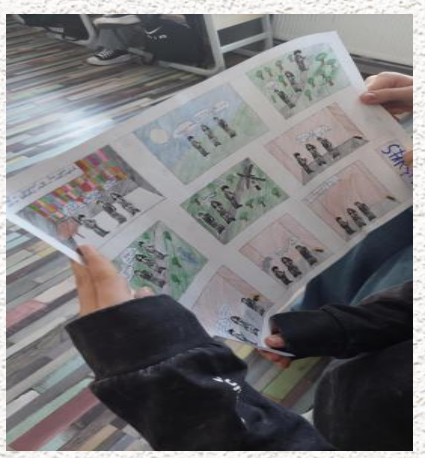
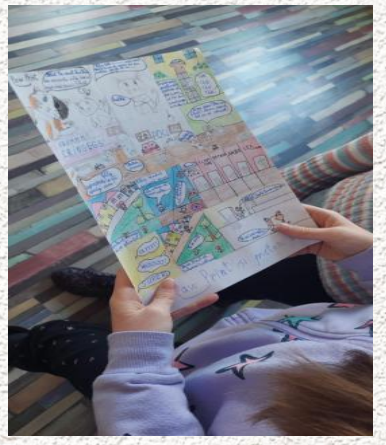
Beneficiile utilizării benzii desenate

Utilizarea benzii desenate în procesul didactic aduce multiple beneficii pentru dezvoltarea literației. În primul rând, aceasta facilitează înțelegerea textului prin suportul vizual oferit de imagini. În al doilea rând, stimulează interesul elevilor pentru lectură și îi încurajează să participe activ la activități.

De asemenea, banda desenată contribuie la dezvoltarea unor competențe importante, precum interpretarea mesajelor vizuale, gândirea critică și exprimarea creativă. Elevii învață să

observe detalii, să analizeze relația dintre imagine și text și să construiască propriile mesaje multimodale.

Concluzie

Exemple de benzi desenate realizate de elevii mei.

Bibliografie :

Pamfil, Alina. *Limba și literatura română în școală. Structuri didactice deschise.* Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2016, pp. 34–38, 102–105.

Cucoș, Constantin. *Pedagogie.* Editura Polirom, Iași, 2014, pp. 67–75, 120–125.

Ionescu, Miron; Bocoș, Mușata (coord.). *Tratat de didactică modernă.* Editura Paralela 45, Pitești, 2017, pp. 210–218, 245–250.

Cerghit, Ioan. *Metode de învățământ.* Editura Polirom, Iași, 2006, pp. 115–123, 136–140.

Dulamă, Maria Eliza. *Didactică și strategii de predare-învățare.* Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010, pp. 55–62, 78–83.

Bocoș, Mușata. *Instruire interactivă.* Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2013, pp. 43–50, 91–97.

Ministerul Educației. *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română – gimnaziu.* București, 2017, pp. 8–15, 22–25.